

Handelshögskolan
VID GÖTEBORGS UNIVERSITET

IFRS 9 – En Mindre Komplex Standard?

En studie av hur den nya standarden uppfattas av företag

Magisteruppsats i Företagsekonomi
Höstterminen 2009

Handledare:
Jan Marton
Pernilla Lundqvist

Författare:
Meryem Celik
Kristofer Håkansson

Förord

Vi vill härmed ta tillfället i akt att tacka våra trevliga och tillmötesgående respondenter, som trots den knappa tidsperioden ha ställt upp med att dela med sig av både sin tid och kunskap. Vi vill också rikta ett tack till våra handledare, Jan Marton och Pernilla Lundqvist, för det stöd vi har fått under arbetets gång. Slutligen vill vi även tacka våra opponenter för deras värdefulla synpunkter på vår studie.

Göteborg den 7 januari 2010

Meryem Celik

Kristofer Håkansson

SAMMANFATTNING

Titel	IFRS 9 – En Mindre Komplex Standard? En fallstudie av hur den nya standarden uppfattas av företag
Seminariedatum	2010-01-11
Ämne/kurs	Examensarbete i företagsekonomi, Handelshögskolan vid Göteborgs universitet, Externredovisning, Magisteruppsats, HT 2009.
Författare	Meryem Celik, Kristofer Håkansson
Handledare	Jan Marton, Pernilla Lundqvist
Bakgrund och problem	IAS 39 har varit en av de mest uppmärksammade standarderna och en anledning till detta är dess komplexitet. Ersättningen av IAS 39 har påbörjats och skall publiceras i tre faser under 2009 och 2010. Om standarden antas av EU skall alla börsnoterade företag inom EU tillämpa den nya standarden som benämns IFRS 9 senast 2013.
Syfte	Syftet med denna studie är att beskriva och analysera komplexiteten i IAS 39 samt uppfattningen om <i>IFRS 9 – Klassificering och värdering</i> ur ett företagsperspektiv. Vidare vill vi undersöka om IFRS innebär en förenkling för företag på förståelsenivå.
Avgränsningar	Fokus ligger på tre börsnoterade svenska företag som innehar finansiella instrument och tre redovisningsspecialister från ledande revisionsbyråer i Sverige. Vi kommer att avgränsa vår studie till fas 1 om <i>Klassificering och värdering</i> , då enbart utkast om de två första faserna i den nya standarden IFRS 9 ännu har publicerats av IASB.
Metod	Denna studie har utträttats genom en kvalitativ studie med intervjuer. Val av respondenter har baserats på att företaget innehar finansiella instrument samt fördjupad kunskap om de internationella redovisningsstandarderna och förändringarna inom området för finansiella instrument.
Resultat och slutsats	Studien visar att de undersökta företagen har en positiv inställning till den första fasen i den nya standarden IFRS 9 och tror att den kommer att underlätta för dem att förstå redovisningsreglerna bättre än reglerna i IAS 39. Även Redovisningsspecialisterna ansåg att IFRS 9 är enklare att förstå och tror att den kommer att innebära en förenkling eftersom den inkluderar färre klassificeringskategorier.
Nyckelord	IAS 39, IFRS 9, finansiella instrument, klassificering och värdering,

ABSTRACT

<i>Title</i>	IFRS 9 – A Less Complex Standard? A study of several companies view on the new standard
<i>Seminardate</i>	2010-01-11
<i>Course</i>	Master Thesis in Business Administration, Gothenburg School of Business and Commercial Law, Gothenburg University, Accounting, Autumn Semester 2009
<i>Authors</i>	Meryem Celik, Kristofer Håkansson
<i>Tutors</i>	Jan Marton, Pernilla Lundqvist
<i>Background/Problem</i>	IAS 39 has been a standard that has got lots of attention and created many headlines. A reason for that is its complexity. The standard will be replaced by a new, less complex one, called IFRS 9 by three phases during 2009 and 2010. All companies within the European Union listed on the stock exchange must implement IFRS 9 by 2013, if the standard is accepted by the European Union.
<i>Purpose</i>	To describe several companies view on the difficulties with IAS 39 and their picture of <i>IFRS 9 – Classification and measurement</i> . Further we want to examine whether IFRS 9 makes it easier for companies to understand the act and thus implement the new standard it in a correct way.
<i>Limitations</i>	The focus of the thesis lies on three large Swedish companies, which have financial instruments and three accounting specialists from the largest audit bureaus in Sweden. We will limit our study to stage 1 – Classification and measurement.
<i>Method</i>	We have chosen to make a qualitative study in which we interview people from different companies. The companies that we decided to look at had to have financial instruments. The choice of the respondents was made carefully in order to talk with the right persons within each company.
<i>Results and Conclusion</i>	The study shows, that the companies have a positive view on the new reporting standard, IFRS 9, because it is easier to understand and interpret it than IAS 39. Furthermore, accounting specialists seem to argue on that view and point out the fact that companies will find IFRS 9 less complex than its forerunner, especially because it reduces the number of classification categories.
<i>Keywords</i>	IAS 39, IFRS 9, financial instruments, classification and measurement

FÖRKORTNINGSLISTA

ARC:	Accounting Regulatory Committee
EU:	Europeiska Unionen
FASB:	Financial Accounting Standards Board
FCAG:	Financial Crisis Advisory Group
FSB:	Financial Stability Board
G20:	En grupp bestående av tjugo större ekonomier (EU, Argentina, Australien, Brasilien, Frankrike, Indien, Indonesien, Italien, Japan, Kanada, Kina, Mexiko, Ryssland, Saudiarabien, Storbritannien, Sydafrika, Sydkorea, Turkiet, Tyskland, USA)
IAS:	International Accounting Standard
IASB:	International Accounting Standards Board
IASC:	International Accounting Standards Committee
IFRIC:	International Financial Reporting Interpretations Committee
IFRS:	International Financial Reporting Standard
US GAAP:	Generally Accepted Accounting Principles in the United States

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 BAKGRUND	1
1.3 PROBLEMDISKUSSION	3
1.4 SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING	3
1.5 AVGRÄNSNING	4
1.6 MÅLGRUPP	4
1.7 SKISS ÖVER STUDIENS DISPOSITION	5
2. METOD.....	6
2.1 STUDIENS ANSATS: ATT FÖRKLARA OCH SKAPA FÖRSTÅELSE	6
2.2 METODER FÖR DATAINSAMLING.....	7
2.2.1 Sekundär data.....	7
2.2.2 Primär data: Kvalitativ undersökning – Att tolka och förstå.....	8
2.3 VALIDITET OCH RELIABILITET.....	11
2.4 ANSATS FÖR EN ANALYSMODELL	13
2.5 KÄLLKRITIK.....	14
3. TEORETISK REFERENSRAM	15
3.1 IASB	15
3.1.1 Process för framtagning av en ny standard.....	16
3.2 REDOVISNINGENS TRADITIONELLA ORIENTERING	16
3.3 INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARD 39	17
3.3.1 Definitioner.....	17
3.3.2 Klassificering och värdering.....	18
3.3.2.2 Forskning inom klassificering av finansiella instrument	19
3.5 INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARD 9	23
3.5.1 Historisk bakgrund.....	23
3.5.2 Syfte till förändring	23
3.5.3 EU:s uppskjutning av antagandet av IFRS 9 – Klassificering och värdering.....	24
3.5.4 Klassificering och värdering.....	24
3.5.5 Förväntade effekter av IFRS 9 finansiella instrument	27
4. EMPIRI.....	28
4.1 INTERVJURESULTATEN – FÖRETAG	28
4.1.1 Ericsson.....	28
4.1.2 SKF	31
4.1.3 AstraZeneca.....	34
4.2 INTERVJURESULTATEN – REDOVISNINGSSPECIALISTER	37
4.2.1 KPMG	37
4.2.2 PricewaterhouseCoopers.....	39
4.2.4 Ernst & Young	41
5. ANALYS	44
5.1 KUNSKAPER OM STANDARDERNA IAS 39 OCH IFRS 9	44
5.2 FÖRETAGENS INNEHAV AV FINANSIELLA INSTRUMENT OCH DERAS KLASSIFICERING	45
5.3 FÖRETAGENS VÄRDERING AV FINANSIELLA INSTRUMENT	45
5.4 FÖRETAGENS FÖRVÄNTNINGAR PÅ IFRS 9 SAMT SYNEN PÅ FÖRÄNDRINGARNA	46
6. DISKUSSION OCH SLUTSATS.....	48
6.1 DISKUSSION AV STUDIENS FRÅGESTÄLLNINGAR	48

6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER	51
7. REFERENSLISTA	52
8. BILAGOR.....	55
8.1 BILAGA 1 – PROJEKT ATT ERSÄTTA IAS 39	55
8.2 BILAGA 2 – INTERVJUFRÅGOR FÖRETAG.....	55
8.3 BILAGA 3 – INTERVJUFRÅGOR REDOVISNINGSSPECIALISTER	56

1. INLEDNING

Detta kapitel syftar till att ge en introduktion av studiens valda ämne. Vi kommer att förklara IAS 39, bakgrunden till de nya publikationerna IFRS 9, samt vilka företags typer som berörs av dessa. Vidare kommer vi att presentera studiens frågeställningar för att redogöra för uppsatsens syfte och slutligen avsluta med en dispositionsmodell.

1.1 BAKGRUND

På grund av händelserna på världens finansmarknader under hösten 2008 har redovisning och värdering av finansiella instrument ännu en gång hamnat i fokus (Torgander, 2009). I finanskrisens spår har International Accounting Standards Board beslutat om – och EU-kommissionen antagit – tillägg till IAS 39 *Finansiella Instrument: Redovisning och värdering*, som berör värdering till verkligt värde (Balans, nr 11, 2008).

Finansiella instrument är ett viktigt område och en förklaring till detta är de stora värden som är placerade i finansiella tillgångar. Samtidigt är området problematiskt, framförallt beroende på utvecklingen av kapitalmarknaderna. Den finansiella ingenjörskonsten har bidragit till att skapa nya finansiella instrument med komplexa egenskaper. Det sker en ständig utveckling av avtal och användningssätt och endast fantasin sätter gränser. Kunskaper och synsätt blir därför snabbt föråldrade. Detta skapar utmaningar för alla former av reglering som berör finansiella transaktioner. Ett sätt att försöka få grepp om den finansiella verkligheten blev, att både nationellt och internationellt, arbeta med att ta fram nya regler för redovisning av finansiella instrument. Därför började de normsättande organen införa internationella standarder för redovisningen (Norberg, 2009).

EU:s syfte med införandet av *International Financial Reporting Standards* var att harmonisera redovisning mellan EU-länderna som under många år utvecklats och reglerats på nationell nivå, vilket har inneburit stora skillnader i redovisningens utformning. Under många år var detta inget problem men när ekonomiska utbyten ökade mellan gränserna så ökade också behovet av att kunna jämföra företag i olika länder. Detta problem märktes framförallt bland investerare på utländska marknader (Marton, 2008).

Idag tillämpas IFRS av runt 125 länder och fler är på gång att ansluta sig. Sedan 2005 är det obligatoriskt för noterade bolag i EU att redovisa enligt IFRS och i Sverige har debatten gått het huruvida IFRS är bra eller dåligt för näringslivet. Kritiken har till stor del handlat om effekterna av att alla tillgångar skall marknadsvärderas, vilket kan innebära stora svängningar exempelvis när konjunkturen viker (Halling, 2009). Till skillnad från de länder som idag tillämpar och de som tänker tillämpa IFRS har USA ännu inte följt trenden. Dock inledde den stora amerikanska normsättaren FASB under 2002 ett samarbete med IASB i syfte att i framtiden kunna publicera gemensamma standarder (Marton, 2008).

FASB var den första normsättare som utformade riktlinjer för hur företag skall redovisa finansiella instrument, vilket skedde i slutet av 1980-talet. Den fråga som sedan dess varit mest omdiskuterad är till vilket värde det finansiella instrumentet skall tas upp i

balansräkningen. Grundtanken från FASB var att instrumentet skulle tas upp till verkligt värde i balansräkningen och att värdeförändringar skulle redovisas via resultaträkningen. Redovisning till verkligt värde var en ny företeelse inom amerikansk redovisning varför införandet var tvunget att ske gradvis. Företagen var även tvungna att ge upplysningar kring verkligt värde i och med införandet av de nya riktlinjerna. IASC följde FASB i spåren och gav 1995 ut standarden IAS 32, som reglerar upplysningar kring finansiella instrument, och 1999 gav de ut IAS 39 om regler för värdering av finansiella instrument (Marton, 2008).

IAS 39 har sedan dess blivit en av de mest uppmärksammade standarderna och under det senaste året har den varit vida omdiskuterad, främst på grund av sin komplexitet (Hesselman, 2009). Under 2008 gick flera finansinstitut, finansministrar och normsättare runt om i världen till attack mot IASB. Attacken berodde på den förespråkade värderingen till verkligt värde vilket uppmärksammades när den pågående finanskrisen bröt ut. Finanskrisen gjorde att marknaden för vissa finansiella tillgångar plötsligt upphörde att existera vilket medförde att företag runt om i världen fick svårt att värdera sina finansiella tillgångar till ett pålitligt marknadspris (The Banker, 2009).

G20 gruppen, FSB samt FCAG var några av de aktörer som började uppmana IASB att utveckla en ny standard som skulle åtgärda dessa problem (Hesselman, 2009). IASB gav, under 2008, detta arbete högsta prioritet och fattade beslutet att under 2009 ersätta IAS 39 med en ny standard, IFRS 9. Ersättningen skall ske genom tre faser som publiceras under tre olika tillfällen under 2009 och 2010. IASB räknar med att ha publicerat utkast till alla tre faserna under första kvartalet av 2010. Standarden blir i början frivillig att tillämpa och obligatorisk tillämpning förväntas ske först år 2013 (Figur 1) (IASB b, 2009). De tre faserna i IFRS 9 består av *Klassificering och värdering*, *Nedskrivning* och *Säkringsredovisning* (IASB b, 2009).

Den 12 november 2009 publicerade IASB den första fasen *IFRS 9, Financial Instruments on the classification and measurement of financial assets*. Klassificering och värdering publiceras först av de tre faserna eftersom den är en förutsättning för nya förslag kring faserna om nedskrivning och säkringsredovisning. Syftet med den första fasen är att öka förståelsen hos användaren om hur olika finansiella instrument klassificeras och värderas (IASB b, 2009). Målet med IFRS 9 är att förenkla standarden och stärka användbarheten av finansiella rapporter samt öka harmoniseringen mellan europeisk och amerikansk redovisning (IASB b, 2009). IASB vill också förbättra redovisningen av förluster knutna till krediter genom att beakta förväntade förluster och på så sätt åstadkomma att erkännandet av förluster avspeglas bättre i tiden. Även den ekonomiska realiteten av kreditgivning skall avspeglas bättre genom att ränteintäkter erkänns som en intäkt anpassad till kreditkostnaden (IASB Foundation, 2009). Enligt Hesselman (2009) är målsättningen även att presentera information som är användbar för användare i deras bedömning av belopp, tidpunkt samt osäkerhet av framtida kassaflöden.

1.3 PROBLEMDISKUSSION

IASB (b, 2009) förklarar att förändringarna i IAS 39 görs i syfte att bland annat förenkla för utövaren och användaren av redovisningen. Förändringar inom regelverk kan medföra olika utmaningar för företag då tillämpning av regler kräver kunskap om dem. Anställda måste bli införstådda i hur de nya reglerna skall tillämpas och hur de får konsekvenser på den specifika organisationen. Dessa åtgärder är tidskrävande och innebär kostnader för företaget. Det intressanta är hur utövarna, som IASB talar om, upplever förändringarna som sker. Upplever de att den nya standarden innebär förenklingar eller upplevs den som problematisk, komplicerad och inte nödvändig.

Regeländringar kan också påverka den rättvisande bilden av ett företag och kan skapa svårigheter för ett företag att själv utvärdera sina finansiella rapporter över tid, då förutsättning har ändrats från år till år. I IASBs föreställningsram nämns just jämförbarhet över tid som en kvalitativ egenskap för redovisningen (Internationell redovisningsstandard IFRS/IAS, 2009). Om IASBs förenklingen av IAS 39 även går ut över den egna föreställningsramen om krav på jämförelse över tid så kan det tänkas att förändringarna orsakar problematik bland de utövande företagen och dess revisorer som granskar redovisningen. Det kan då tänkas att den nya standarden inte alls upplevs som mindre komplicerad även om IASB publicerat enklare regler för klassificering och värdering.

Kritiker har dock redan börjat ifrågasätta om IFRS 9 verkligen kommer att bli mindre kontroversiell än sin föregångare, IAS 39. Dessutom menar flera utövare att det är fel av IASB att publicera tre faser vid olika tillfällen eftersom en utövare måste se helheten innan den kan uttala sig om en enskild fas (Gillard & Ram Khatri, 2009). Den 12 november 2009 publicerade IASB ändå den första delen i IFRS 9 om klassificering och värdering av finansiella tillgångar. Enligt IASB var detta viktigt att få färdigt snabbt eftersom klassificering och värdering formar grunden för de andra stegen i standarden. Med tanke på de problem som uppstått under den finansiella krisen med erkännande och värdering av finansiella instrument, var det också viktigt att få färdigt detta arbete i syfte att dämpa oron bland främst företag och aktieägare (IASB b, 2009).

1.4 SYFTE OCH PROBLEMFÖRMULERING

Syftet med detta examensarbete härrör från den föregående diskussionen och är att beskriva hur stora, börsnoterade företag ser på IFRS 9, de nya publikationerna avseende IAS 39. Vi avser att undersöka i vilken utsträckning de nya publikationerna innebär en förenkling på förståelsenivå för företagen. Därför är våra frågeställningar följande:

- *Vad har företagen för förväntningar på IFRS 9 – Klassificering och Värdering?*
- *På vilket sätt innebär IFRS 9 – Klassificering och Värdering en förenkling för företagen?*

1.5 AVGRÄNSNING

Vår studie kommer att behandla den problematik som företagen ställs inför i och med de ändringar som IASB gjort gällande klassificering och värdering. Eftersom klassificering och värdering är den enda del av IFRS 9 som hittills (november 2009) har publicerats så kommer vi inte att behandla faserna gällande nedskrivning och säkringsredovisning i IFRS 9. Studien kommer att behandla den information kring klassificering och värdering som vi kan ta del av från IASB idag (november 2009) och fram till januari 2010.

Ändringarna av IAS 39 påverkar samtliga noterade företag inom EU som måste upprätta en koncernredovisning efter IFRS. Undersökning har av tidsmässiga skäl begränsats till att fokusera på ett urval av noterade, stora företag i Sverige. Val av företag har baserats på bland annat kunskap kring IAS 39 och IFRS 9 och därför har vi valt att inte studera några mindre företag i Sverige då vi tror att de flesta har mindre erfarenhet kring arbete med de aktuella standarderna. Av samma anledning har vi valt att inte intervjua företrädare från mindre revisionsbyråer eftersom dessa specialister i mindre grad arbetar med stora noterade företag och har därmed förmodligen mindre erfarenhet av arbete kring IAS 39.

1.6 MÅLGRUPP

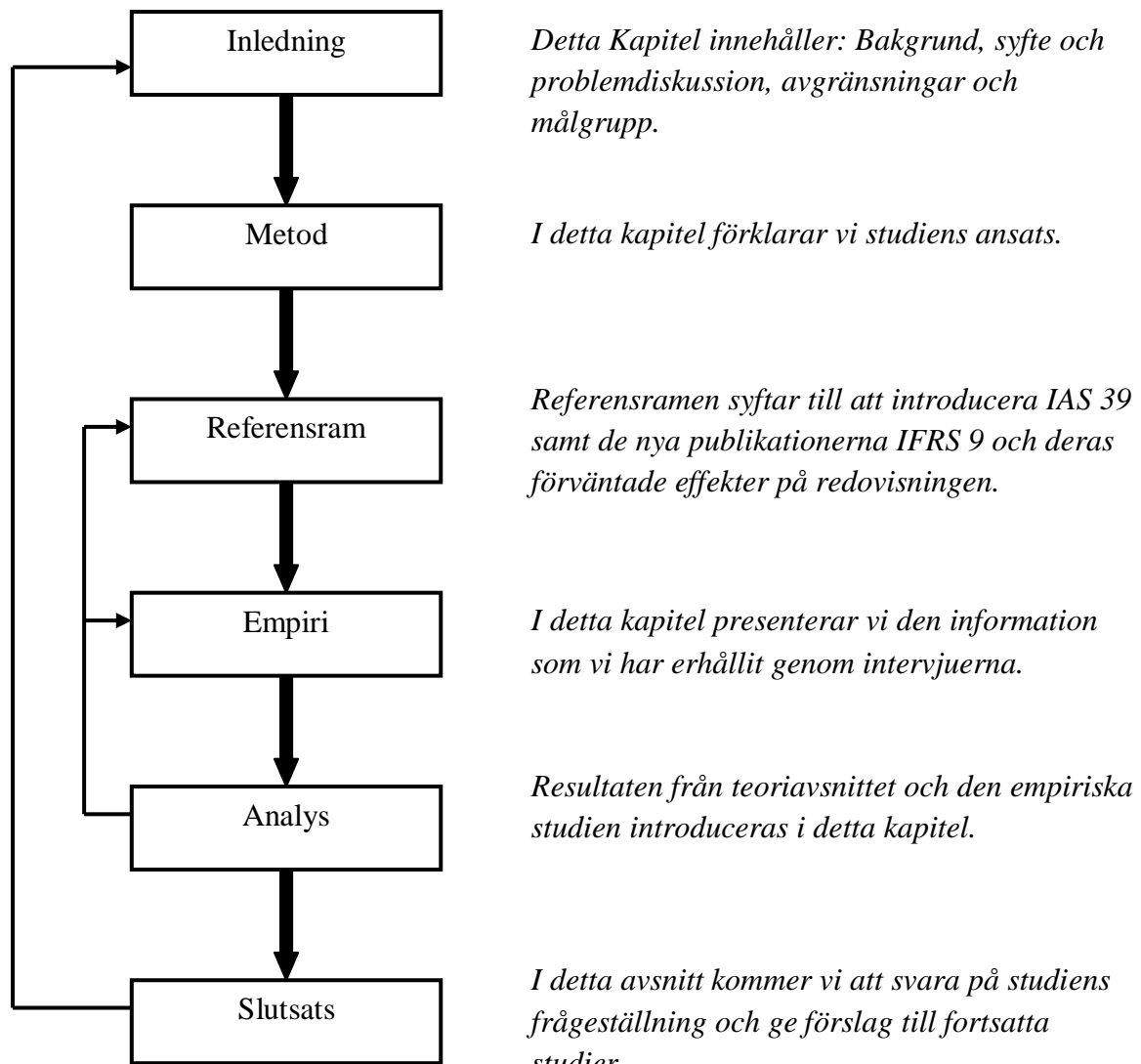
Denna uppsats vänder sig främst till stora företag i Sverige, revisorer samt redovisningsspecialister som har intresse av den diskussion som vi för angående *IFRS 9 – Klassificering och värdering*. Vi hoppas bidra med information och svar från frågeställningen som skall kunna underlätta för dessa grupper att förstå innebörden av de förändringar som IASB gör och praktisera det på sin egen organisation.

På grund av ämnets aktualitet så hoppas vi även att ekonomistudenterna och akademiker skall finna vår uppsats intressant och kunna utveckla den diskussion som vi för i teorin genom nya studier i framtiden. Dessa studier hoppas vi då kan innefatta de faser kring nedskrivning och säkringsredovisning som än inte har publicerats.

För att kunna ta del av den teori och diskussion som vi presenterar i rapporten så krävs grundläggande kunskap inom redovisning och revision samt kännedom om grundläggande företagsekonomiska begrepp.

1.7 SKISS ÖVER STUDIENS DISPOSITION

FIGUR 2: STUDIENS DISPOSITION

---

2. METOD

Syftet med detta kapitel är att förklara uppsatsens metodologiska ansats och processen för undersökningen. Vi kommer att klargöra för vår val av undersökningsmetod och dess innebörd för kvalitén, validiteten samt tillförlitligheten för arbetet.

2.1 STUDIENS ANSATTS: ATT FÖRKLARA OCH SKAPA FÖRSTÅELSE

Utgångspunkt för vår studie är själva frågeställningen, eftersom den vägleder hela arbetet och det är den fråga som vi återkommer till när vi tar del av vår studie. Vi är angelägna om att frågan är intressant och ambitionen bakom frågan är redan från början att vi med hjälp av den skall kunna bidra med ny kunskap om förändringarna som komma skall.

Genom att lyssna på omgivningen och studera facktidskrifter kunde vi få idéer om intressanta, aktuella och olösta problem. Ett utav dessa var de nya publikationer, som innebär en förändring som har verkan på vissa företag och branscher. Intresset för detta problem var inte bara från vår sida, vilket motiverade oss än mer och skapade viljan att utforska ämnet och ge förslag till en lösning.

I vår studie har vi kommit fram till att metod, som är ett systematiskt sätt att undersöka verkligheten på samt ett redskap som används för att undersöka olika typer av problem, är det angripssätt vi vill utgå ifrån. När vi väljer metod använder vi oss av olika tillvägagångssätt i våra undersökningsaktiviteter, vilka har konsekvenser för de undersökningsresultat vi kommer att komma fram till. Inom samhällsvetenskaperna brukar man skilja mellan två huvudformer av metoder, nämligen kvalitativa metoder och kvantitativa metoder (Andersen, 1998).

Vid kvalitativa metoder är det centrala att vi, genom olika typer av datainsamling, kan skapa djupare förståelse av det problemkomplex som vi studerar. Bara i liten utsträckning använder man sig här av statistik, matematik och formler, eftersom data inte är av den art som gör detta möjligt (Andersen, Ib, 1998). Kvalitativ metodteori är inriktat på tolkning och förståelse och handlar om hur man kommer fram till förståelsen för olika fenomen (Lundahl & Skärvad, 1999).

Kvantitativa metoder kännetecknas av en flitig användning av statistik, matematik och aritmetiska formler och klara riktlinjer för hur man ska genomföra en undersökning. Vidare är kvantitativ metodteori inriktat på frågan hur man mäter olika företeelser och samband mellan dem. Det primära kunskapsyftet här är, att förklara de fenomen som är föremål för undersökningen och att åstadkomma förutsägelser om fenomen (Andersen, 1998).

2.2 METODER FÖR DATAINSAMLING

Vid alla empiriska undersökningar är valet av metoder för datainsamling ett viktigt beslut (Lundahl & Skärvad, 1999). Andersen (1998) menar att valet av datainsamlingsmetoder i stort sett har bestämts när vi valt och utarbetat studiens design, dvs. det sätt på vilket vi utforskar det fenomen som skall studeras, och att metoderna därför påverkas av faktorer som bestämmer designen. I och med att vi i tidigt skede har vänt oss till konkreta personer och organisationer om tillåtelse för att få utforska dem, kräver det att vi på förhand funderat över vår undersökningsdesign och många andra faktorer. De undersökta begär i regel att få reda på vår undersökningsdesign, för att kunna bedöma projektet och dess konsekvenser för dem själva och andra.

Undersökningens kunskapssyfte, problemställning samt objektområde, dvs. den del av verkligheten som undersöks, är avgörande för vilka metodologiska tillvägagångssätt som vi använder oss av (Andersen, 1998). I vår studie måste vi samla in information, som inte finns dokumenterad, dvs. ny data som kompletterar redan befintlig data. Vi måste vända oss till människor, representanter av de valda företag, samt redovisningsspecialister, för att få besked.

2.2.1 Sekundär data

Då det inte alltid är nödvändigt att själv samla in ny data, går det bra att utnyttja sekundärdata ("andrahandsdata") och endast vid behov komplettera denna med insamling av primärdata (Lundahl & Skärvad, 1999). När vi letade i skolans databaser och i tidskrifter upptäckte vi att det fanns mycket information dokumenterat om det vi skall undersöka i vår studie, men då den inte är insamlad eller sammanställd primärt för vår studie fanns det vissa luckor som behövde fyllas med primärdata.

I vår studie har vi valt att använda data som kan hjälpa oss att förstå bakgrunden till behovet för reglering av redovisningen av finansiella instrument och krav på förändringar. För att kunna sätta in oss i denna process som kommer att utgöra grunden i vår undersökning ville vi använda oss av sekundärdata som är vetenskaplig och känd för att validiteten i den information vi använder skall vara så hög som möjligt.

Vi försökte att utnyttja det som tidigare är känt inom området för att få en överblick över hur detta område uppfattas i litteraturen, kartlägga de synsätt som fanns på problemet och ta fram data för vår utredning. För att få tag i all denna information ansåg vi det lämpligt att skaffa oss en effektiv sökmetod som passade vårt personliga söksätt och våra kunskaper och erfarenheter. Vår sökmetod utgjordes av kriterier om tillgänglig tid och ämnesområde. Då vårt studieämne är ett område som är under uppdatering får vi i vår sökning rikta in oss på tidskrifter, forsknings- och utredningsrapporter liksom samtal med experter.

Den primära källan för sekundär data skulle på så vis utgöras av vetenskapliga artiklar som vi kunde hitta i bibliotekets databaser. Då studiens ämne är under uppdatering och vi redan från början relativt väl visste vad vi letade efter ansåg vi att databassökning lämpar sig bäst. Ämnets aktualitet ställer krav på färskare artiklar, vilka enklast kan inhämtas via databaser. Datasökningen gjordes med hjälp av en formulerad sökprofil bestående av ett begränsat antal

nyckelord inom vårt problemområde. Nyckelorden inkluderade följande viktiga termer, som skulle finnas med i rubriken på de funna artiklarna: IAS, IAS 39, Fair Value, IFRS, Financial instruments, International accounting. Utöver databassökning prioriterade vi att all information gällande standardens natur och syfte skulle inhämtas direkt från IASB. Med detta ville vi försäkra oss om att uppgifterna som vi baserade vår referensram på var riktiga och aktuella. Information ifrån de fyra stora revisionsbyråernas hemsida skulle endast användas i syfte att förstå IASBs regler bättre i de fall detta behövs.

2.2.2 Primär data: Kvalitativ undersökning – Att tolka och förstå

Den teknik vi har valt för att samla in information är att kontakta respondenterna per telefon och genom personliga besök. Dessa olika sätt har sina för- och nackdelar (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006):

Fördelarna med Besöksintervjuer är att de går ganska fort att genomföra och intervjusituationen är möjlig att kontrollera. Intervjuer kan användas för komplicerade frågor, särskilt om intervjupersonen fått frågorna i förväg. Man kan använda visuella hjälpmedel (bilder och skalor) och intervjuaren har möjlighet att följa upp frågor. Intervjusituationen kan skapa förtroende mellan intervjuare och intervjuad och man kan utnyttja kroppsspråk för ytterligare nyanser i svaren. Nackdelar är, att intervju effekter kan förekomma genom att intervjuare och intervjuad kan påverka varandra. Vidare kan det vara svårt att ställa känsliga frågor, eftersom det inte finns någon anonymitet. Slutligen kan det också vara svårt att få intervjutid (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006).

När det gäller telefonintervjuer är det en stor fördel att de går fort att genomföra och att svarsfrekvensen är hög. Det kostar inte så mycket att genomföra intervjun och intervjuaren ges möjlighet att följa upp frågor. Nackdelen är att det är svårt att ställa alltför komplicerade frågor, som kan ha sitt ursprung i den diskussion man för. En ytterligare nackdel är, att man inte kan visa bilder och skalor och att det kan förekomma intervjuareffekter. Slutligen kan det också vara svårt att ställa känsliga frågor, när man inte vet vem personen är, som förväntas svara på frågorna (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2006).

De svar vi får genom våra intervjuer måste registreras genom ljudupptagning eller noggranna anteckningar för att vi senare skall kunna gå igenom grundmaterialet för att se om våra slutsatser och generaliseringar håller. Vi kommer att huvudsakligen använda ljudupptagning som metod för att noggranna anteckningar kan minska möjligheten till värdefulla och intressanta intervjuer och samtal (Eriksson & Wiedersheim-Paul). Fokus skall ligga på ett bra intervjuinnehåll och inte på att hinna anteckna allt.

Framtagning av intervjuformulär

Innan vi formulerade våra intervjufrågor fokuserade vi på att sätta in oss i ämnet, för att få en uppfattning om vad som kräver närmare undersökning. Efter att vi hade läst standarderna, hämtade vi även information ifrån IASBs hemsida om den nya standarden och processen för dess framtagning. Som sista steg tittade vi även på *IFRS 9 Basis For Conclusions*, för att vi skulle kunna sätta oss in i IASBs resonemang kring syftet för framtagandet av *IFRS 9 – Klassificering och värdering*. Våra intervjufrågor försökte vi sedan att formulera på det sättet, att de skulle hjälpa oss att svara på studiens frågeställning.

Val av företag

Urvalskriterierna vad gäller valet av företag har varit tillgången av finansiella instrument, företagets storlek samt att företagen skall vara noterade på Stockholmsbörsen, eftersom de måste följa av EU antagen IFRS. Vidare har ett kriterium varit att undersöka företag verksamma i olika branscher för att se hur synen skiljer sig åt mellan dessa företag och ifall resultatet är branschberoende. Ett ytterligare väldigt betydande kriterium till valet av att intervjua AstraZeneca, Ericsson samt SKF har varit att dessa internationella företag besitter kunskap inom området internt och oftast har en grupp redovisningsspecialister som arbetar med att tolka redovisningsreglerna.

Val av intervjupersoner

Vår strävan gällande val av respondenter har varit att intervjua de rätta personerna på företagen som kunde förse oss med trovärdig information. För detta var vi tvungna att först hitta dessa personer, vilket visade sig vara mer tidskrävande än vad vi räknat med. De krav vi ställde på dessa personer skulle vara att de jobbade med IFRS och redovisning eller skulle vara redovisningsspecialister på företaget. Via företagets växel kunde vi slutligen få kontaktuppgifterna till lämpliga intervjupersoner som vi sedan försökte söka upp för att få bekräftat att vi hade fått tag på rätt person. När detta var gjort, bokade vi intervjumöte med varje respondent, för att få svar på våra frågor. Frågorna för intervjuerna skickades till respektive respondent den 3 december 2009.

Placering	Position	Namn	Datum
Astra Zeneca	Technical Accounting Director	Leif A Johansson	2009-12-10 klockan 14:00
SKF	Group Accountant	Javier Gutierrez	2009-12-09 klockan 10:00
Ericsson	Head of Financial Risk Management and Treasury Controlling	Magnus Attoff	2009-12-07 klockan 10:00

FIGUR 3: DE VALDA INTERVJUPERSONERNA FÖR STUDIEN – FÖRETAG

Val av redovisningsspecialister har gjorts utifrån revisionsbyrå. Vi har valt att begränsa oss till de fyra stora revisionsbyråerna i Sverige, eftersom vi anser att stora börsnoterade bolag främst anlitar redovisningsspecialister ifrån dessa bolag när de upprättar sina finansiella rapporter. Då dessa byråer har kunder som måste följa IFRS och tillämpa IAS 39, förväntas de vara insatta i studiens område samt ha kännedom och besitta kunskap om det som löpande händer inom området. Redovisningsspecialisterna är konsulter som uttalar sig utifrån ett klientperspektiv. Att basera en del av vårt empiriska material på detta urval tycker vi är relevant och användbart i sammanhanget. Den intervju som vi planerat att göra med redovisningsspecialist Andreas Fransson på Deloitte blev dock inställd på grund av tidsbrist från hans sida.

Placering	Position	Namn	Datum
Ernst & Young	Redovisningsspecialist vid Technical department	Pär Falkman (Nina Bergman)	2009-12-14 klockan 13:00
KPMG	Redovisningsspecialist	Fredrik Ericsson	2009-12-09 klockan 13:00
PWC	Partner/Revisor	Anna Hesselman	2009-12-09 klockan 15:00

Figur 4: De valda intervjupersonerna för studien – Redovisningsspecialister

Presentationsmetoden av resultaten från intervjuerna

Under ett intervjumöte finns det två parter som kan prägla råmaterialet och påverka dess innehåll. Efter intervjun är det endast den person som reviderar materialet som kommer att producera en slutsats baserad på den erhållna informationen. Detta kan leda till att personliga åsikter kan komma att prägla studiens resultat. Då det dock antas att den person som reviderar materialet har incitament att uppträda på ett professionellt och seriöst sett är risken till subjektiva bedömningar liten, inte minst på grund av att personen inte vill förlora åsikterna av själva respondenterna (Jacobsen, 1993).

Råmaterialet från intervjuerna försökte vi att behålla så opåverkat som möjligt genom att vi spelade in allting. Direkt efter intervjuerna satte vi oss ner för att forma vår empiri av det material som vi lyckades förvärva för att inte tappa aktualiteten av viktig information och minska risken för missförstånd. Empirin byggdes upp av de svar och yttranden från våra respondenter som relaterade till vår studie. Vi har valt att presentera materialet i empirin i

löpande text och fokuserade på att framställa resultatet per intervju och inte per fråga för att vi i vår studie siktar på att få företagens helhetssyn på förändringarna och IFRS 9 snarare än deras svar på en specifik fråga.

2.3 VALIDITET OCH RELIABILITET

Begreppet validitet är omdiskuterat och anses vara det viktigaste kravet på ett mätinstrument. Validitet definieras som ett mätinstruments förmåga att mäta det som man avser att det ska mäta. Om man till exempel mäter effektivitet, skall utredningen ge besked om det. Som forskare är man intresserad av att uppnå så stor överensstämmelse som möjligt mellan de teoretiska begreppen och de empiriska variablerna. Det är tillämpligt att skilja mellan två aspekter på validitet: inre validitet och yttre validitet (Wiedersheim-Paul & Eriksson, 2006).

Inre validitet avser överensstämmelsen mellan de begrepp man använder och de operationella, mätbara, definitionerna av dem. Den inre validiteten går att undersöka utan att man behöver samla in empirisk data (Andersen, 1998). När mätinstrumentet, till exempel en intervjuundersökning, mäter vad det avser att mäta föreligger inre validitet. Det råder hög grad av överensstämmelse mellan den teoretiska och den operationella definitionen. Yttre validitet är oberoende av den inre validiteten och man kan inte bedöma den utan att veta hur det empiriska materialet samlats in och ser ut. Den försöker besvara frågan hur tillämpliga resultaten från undersökningen är i andra situationer (Wiedersheim-Paul & Eriksson, 2006).

Ytterligare krav på ett mätinstrument är reliabilitet, tillförlitligheten i det resultat man har kommit fram till, vilket innebär att ett mätinstrument ska ge tillförlitliga och stabila utslag. Reliabiliteten anger i hur hög grad resultaten från en mätmetod påverkas av tillfälligheter eller hur säker och exakt vi mäter det som vi faktiskt mäter, oavsett vad vi avser att mäta (Andersen, 1998). Om andra undersökare kommer fram till samma resultat om de använt samma angreppssätt, anses reliabiliteten vara hög. En metod eller ett angreppssätt bör alltså för att ha hög reliabilitet vara oberoende av undersökare och av undersökta enheter, beroende på vilken grad av generalisering man åsyftar (Wiedersheim-Paul & Eriksson, 2006).

I en undersökning med god reliabilitet påverkas mätningen i liten utsträckning av tillfälligheter – det finns få slumpmässiga fel. Reliabiliteten är en nödvändig förutsättning för validitet. Metoden att öka reliabiliteten går ofta ut på att med hjälp av olika standardiseringsförfaranden säkerställa att mätningen genomförs på så identiskt lika sätt som möjligt. Det är alltså viktigt att undvika slumpens inverkan på själva mätningen (Lundhal & Skärvad, 1999).

I vår studie vill vi försäkra oss om att åstadkomma en uppgradering av validiteten och reliabiliteten, genom att intervjua rätt personer på de olika företag, som besitter kunskap inom studiens valda ämne. Vi bestämde oss för att fokusera på att konstruera de rätta frågorna, som skulle vara en vägledning för oss och hjälpa oss att uppnå bra resultat och förse oss med bra material att utgå ifrån. När vi konstruerade våra intervjufrågor värderade vi det faktum att vi

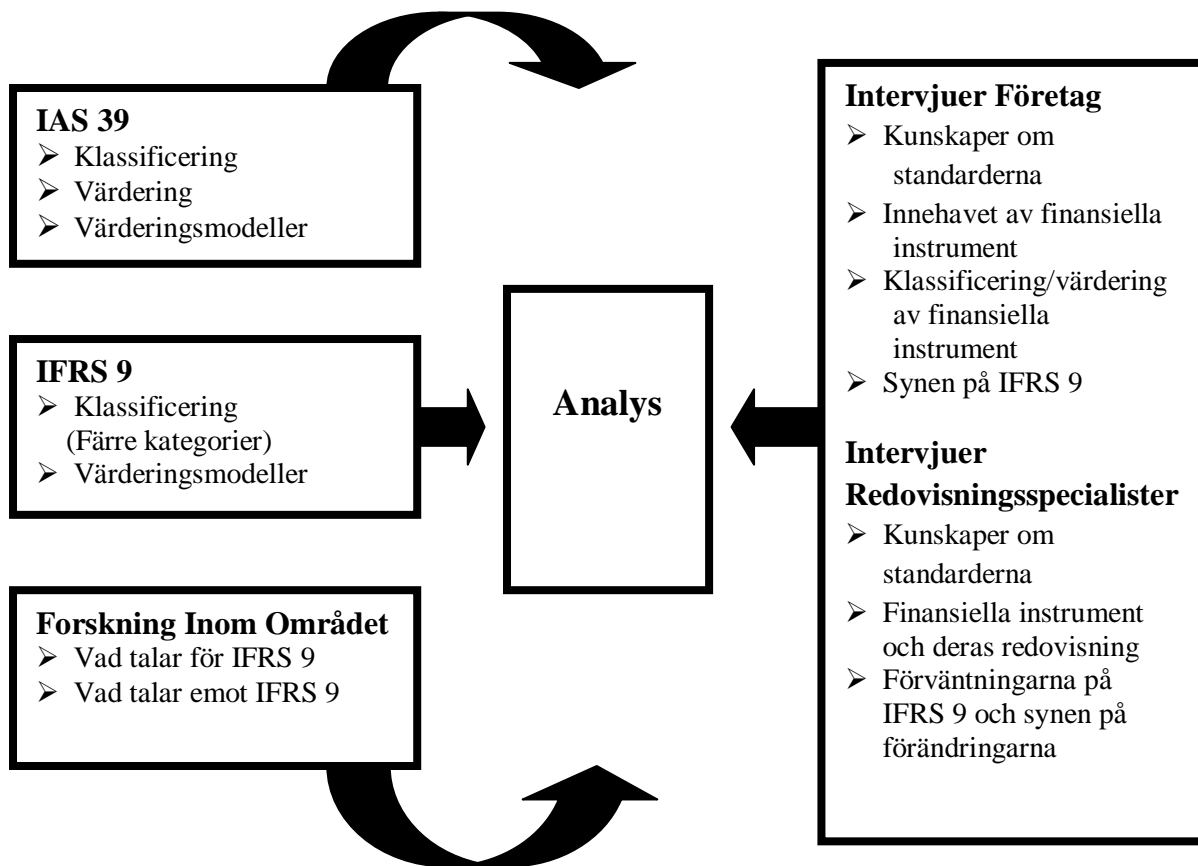
kunde hitta stöd för dem i vår referensram väldigt högt. Frågorna baserades därmed på den kunskap vi förvärvat fram till teoriavsnittet.

Vår tanke med studien är inte att generalisera och dra slutsatser som går att applicera på vilka företag som helst utan syftet är mer att ge en bild av hur ett antal stora företag uppfattar regelverket och ser på förändringarna kring denna. Hursomhelst så kommer personerna som svarar på våra frågor vara väl insatta i ämnet och möjligen även vara experter i det, vilket automatiskt kan leda till att slutsatsernas tillförlitlighet och relevans gör att ett visst synsätt etableras och blir intressant även för andra företag som också berörs av förändringarna i standarden.

2.4 ANSATTS FÖR EN ANALYSMODELL

Det material som har samlats från Internet och litteraturen kommer att användas i syfte att bygga upp en förståelse- och kunskapsbas för det undersökta ämnet. Denna information kommer att presenteras i studiens referensram. Information som är mindre viktig för vår förståelse och mindre relevant i studiens kontext kommer att tas bort. Vidare kommer den information som förvärvats genom intervjuerna och som vi väljer att använda i vår studie att ge oss stöd vid utvärderingen av våra empiriska data och leda in oss i en bra analys. En relevant slutsats kommer att resultera ifrån kärnpunkten av uppsatsens olika avsnitt. Analysen av det material som vi har samlat för vår referensram presenteras i nedanstående modells vänstra sida och material som vi byggt vår empiri på presenteras på högra sidan. Materialet kommer därmed att analyseras enligt följande:

FIGUR 5: ANALYSMODELL

2.5 KÄLLKRITIK

Målet med källkritik är ytterst att genom kritisk prövning försöka fastställa om en källas informativa innehåll är sant eller falskt (Nationalencyklopedin, 2009). Det material som vi har samlat in under studiens gång bedöms noggrann. Det som är mindre bra rensas bort och det som är åtminstone acceptabelt kvarhålls. Vi bestämmer om källan mäter det den utger sig för att mäta (validitet), om den är väsentlig för frågeställningen (relevans) och om den är fri från systematiska fel (reliabilitet). Vidare bedömer vi de källor vi har använd oss av med hjälp av tendenskritik (vilka egna intressen har uppgiftslämnaren i den här frågan?), beroenderisk (är källorna beroende av varandra?) och äkthet (ett problem som ökar vid användning av digital information).

I vår studie använder vi oss framförallt av personliga intervjuer som empiri, vilket vid en första iakttagelse kan tyckas vara för osäker eftersom metoden skapar utrymme för personliga bedömningar och åsikter och inte nödvändigtvis resultera i neutrala svar. Detta är vi väl medvetna om och enligt oss är det just detta som behövs, när förändringarna i området fortfarande befinner sig i implementeringsfasen. Eftersom ämnet vi undersöker inte är av den naturen att den rör upp personliga känslor, tror vi att respondenterna har en vilja att uttala sig om de förväntande effekterna på ett professionellt och verklighetssanna sätt.

Möjliga brister som kan förekomma i uppbyggnaden av empirin kan vara resultatet av våra tolkningar av redovisningsstandarderna. Våra tolkningar präglas av vår kunskap och förståelse för ämnet, vilket kan innebära att en specialist i området skulle göra bedömningar som skiljer sig ifrån våra egna.

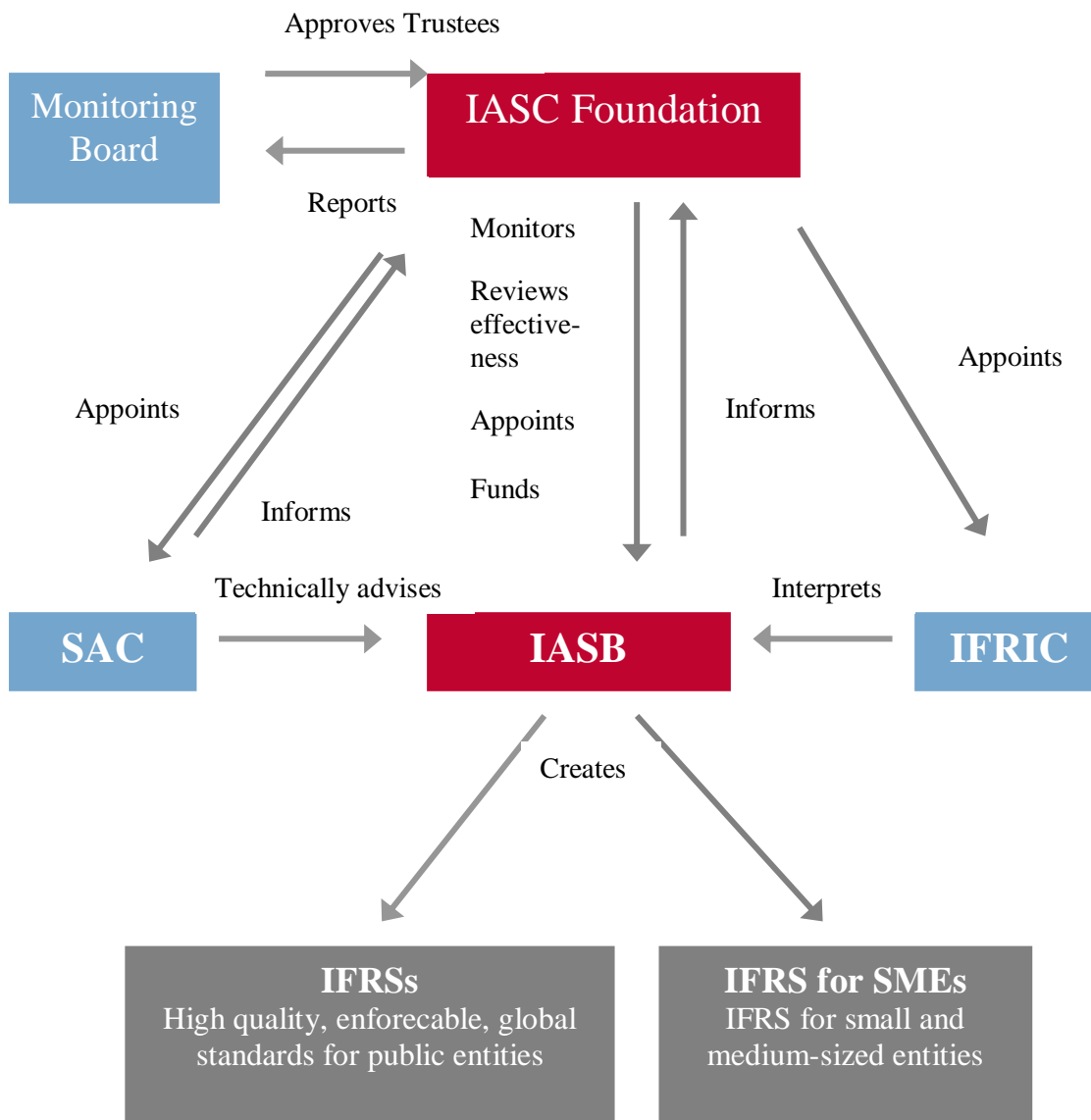

3. TEORETISK REFERENSRAM

Basen för vår studie ligger inom de nya publikationerna. För att fånga upp detta kommer vi att börja avsnittet med en presentation av regelverket IAS 39 samt den senaste forskning gjord på detta område. Sedan kommer vi att fortsätta med de nya publikationerna och deras syfte och påverkan.

3.1 IASB

International Accounting Standards Board bildades 2001 efter en omorganisation av dess föregångare IASC, som verkade mellan 1973 och 2001. Organisationens mål är att utveckla en uppsättning av standarder som har hög kvalitet, är begripliga och leder till jämförbar information som kan hjälpa användare av finansiella rapporter att ta ekonomiska beslut. Sättet IASB är strukturerad och arbetar på demonstreras i följande figur (IASB a, 2009):

FIGUR 6: IASB:S ORGANISATION

Källa: IASB (2009)

3.1.1 Process för framtagning av en ny standard

IASBs uppgift är att utveckla IFRS och processen som leder fram till en publicering börjar med ett projektförslag som presenteras av IASB, SAC eller någon annan part (Marton, 2007). IASB vidarebefordrar sedan projektet till en nationell normgivare eller expertråd där det genomgår forskning eller grundläggande genomgång av frågeställningarna. IASB utvecklar efter detta ett diskussionsunderlag som skickas till berörda parter, vilket kallas remiss. När alla parter har kommenterat diskussionsunderlaget så ger IASB ut ett utkast, ett så kallat ”Exposure draft”. Även i detta skede har alla berörda parter möjlighet att komma med kommentarer på innehållet. Om det anses nödvändigt att ytterligare diskutera förslaget så anordnas ibland publika möten och i vissa speciella situationer implementeras en standard i begränsad omfattning för att testa dess innehåll i praktiken. När alla kommentarer har analyserats så publiceras den nya standarden. Samråd med SAC och andra tekniska experter sker löpande under projektiden (Ibid.).

Utvecklingen av en ny standard är tidskrävande och brukar ta ca 30 månader i sin helhet. För att ett utkast eller en standard skall bli godkänd så krävs att åtta styrelseledamöter i IASB ger sitt godkännande. Efter godkännandet publicerar IASB även ett så kallat ”Basis for conclusions” där de förklarar diskussionen som förts och vilka avvikande åsikter som fanns bland styrelsens ledamöter (Marton, 2007).

3.2 REDOVISNINGENS TRADITIONELLA ORIENTERING

IASBs reglering kring finansiella instrument liknar i många fall de regler som FASB först publicerade i början av 1990-talet. IASB började, liksom FASB, med att först reglera upplysningar kring finansiella instrument för att sedan gå vidare till att kräva upplysningar kring verkligt värde (Marton, 2008).

Just regleringen kring att värdera tillgångar till verkligt värde i balansräkningen med värdoförändringar i resultaträkningen var det som var mest kontroversiellt med regleringen kring finansiella instrument. Värdering till anskaffningsvärde har genom historien varit den vanligaste modellen inom redovisning. Detta beror på att traditionell redovisningsteori är orienterad på transaktioner och inte värdebaserad. Tillgångens värde bestäms med andra ord av de transaktioner som faktiskt ägt rum, dvs. av produktion och försäljning. Den värdebaserade redovisningen bygger istället på att tillgången har ett verkligt värde, dvs. att det finns ett marknadspris eller ett värde som tillgången skulle ha sålts för. Här är alltså inga underliggande transaktioner avgörande för värdet (Marton, 2009).

Normgivningen går dock mot en större användning av verkligt värde inom redovisningens standarder och flera experter frågar sig hur långt man egentligen är beredd att gå (Artsberg, 2003). Vilka transaktioner skall egentligen kunna regleras med verkligt värde i framtiden? I och med att även t ex anläggningstillgångar som värderas till anskaffningsvärde skall skrivas av, och även i vissa fall skrivas ned, så frågar sig många om inte verkligt värde redan används (Ibid).

3.3 INTERNATIONAL ACCOUNTING STANDARD 39

3.3.1 Definitioner

Ett *finansiellt instrument* är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång eller en finansiell skuld eller ett egetkapitalinstrument i ett annat företag och ett *egetkapitalinstrument* är varje form av avtal som innebär en residual rätt i ett företags tillgångar efter avdrag för dess skulder (IAS 32 p. 11).

Ett *derivat* är ett finansiellt instrument eller annat avtal med samtliga tre följande kännetecken (IAS 39 p. 9):

- a) dess värde ändras till följd av ändringar i en angiven räntesats, priset på ett finansiellt instrument, ett råvarupris, en valutakurs, ett pris- eller ränteindex, ett kreditbetyg eller ett kreditindex eller annan variabel ("underliggande variabel"),
- b) det krävs ingen initial nettoinvestering eller initial nettoinvestering som är mindre än vad som skulle krävas för andra typer av avtal som kan förväntas reagera på ett liknande sätt vid förändringar i marknadsfaktorer, och
- c) det regleras vid en framtida tidpunkt

En *finansiell tillgång* är varje form av:

- a) likvida medel
- b) egetkapitalinstrument i ett annat företag
- c) avtalsenlig rätt att
  - i) erhålla kontanter eller annan finansiell tillgång från ett företag, eller
  - ii) byta en finansiell tillgång eller finansiell skuld med annat företag under villkor som kan vara förmånliga för företaget, eller
- d) avtal som kommer att eller kan komma att regleras i företagets egna egetkapitalinstrument och är
  - i) ett instrument som inte är ett derivat och som medför att företaget är eller kan bli förpliktigt att erhålla ett variabelt antal av företagets egna egetkapitalinstrument, eller
  - ii) ett derivat som kommer eller kan komma att regleras på annat sätt än genom att byta ett fastställt kontantbelopp eller annan finansiell tillgång mot ett fastställt antal av företagets egna egetkapitalinstrument. I detta syfte innefattar företagets egna egetkapitalinstrument inte instrument som i sig själva är avtal om framtida mottagande eller leverans av företagets egna egetkapitalinstrument (IAS 32 p. 11)

En *finansiell skuld* är varje form av:

- a) avtalsenlig förpliktelse att
  - i) erlagga kontanter eller annan finansiell tillgång till ett annat företag under villkor som kan vara oförmånliga för företaget, eller
  - ii) byta en finansiell tillgång eller skuld med ett annat företag under villkor som kan vara oförmånliga för företaget, eller
- b) avtal som kommer eller kan komma att regleras i företagets egna egetkapitalinstrument och är

- i) ett instrument som inte är ett derivat och som medför att företaget är eller kan bli förpliktigt att erlagga ett variabelt antal av företagets egna egetkapitalinstrument, eller
- ii) ett derivat som kommer eller kan komma att regleras på annat sätt än genom att byta ett fastställt kontantbelopp eller annan finansiell tillgång mot ett fastställt antal av företagets egna egetkapitalinstrument. I detta syfte innefattar företagets egna egetkapitalinstrument inte instrument som i sig själva är avtal om framtida mottagande eller leverans av företagets egna egetkapitalinstrument (IAS 32 p. 11).

3.3.2 Klassificering och värdering

I IAS 39 finns det fyra klassificerings kategorier av finansiella instrument och två olika värderingsmetoder för dessa. (IAS 39 p. 9, 45):

1. En finansiell tillgång/skuld som **innehas för handel** och uppkom med huvudsyftet att säljas eller återköpas på kort sikt. Värderingen sker till **verkligt värde**
2. En investering som **hålls till förfall** är en finansiell tillgång som ett företag har för avsikt att hålla till förfall och värderas till **upplupet anskaffningsvärde**
3. **Lånefordringar och kundfordringar** är finansiella tillgångar som har fastställda betalningar och som inte noteras på en aktiv marknad (med vissa undantag). Dessa värderas till **upplupet anskaffningsvärde**
4. **Finansiella tillgångar som kan säljas**, dvs. tillgångarna identifieras som att de kan säljas men inte går att klassificera som punkt 1-3 ovan. Värderingen sker till **verkligt värde**

3.3.2.1 Omklassificeringar

IAS 39 möjliggör omklassificering av finansiella tillgångar från kategorin *innehas för handel* (finansiella tillgångar och finansiella skulder värderade till verkligt värde via rapporten över totalresultat) endast vid exceptionella omständigheter (p. 50 B), om syftet med innehavet inte längre är att sälja eller återköpa tillgången på kort sikt (p. 50). Den finansiella tillgångens verkliga värde på dagen för omklassificeringen blir dess nya anskaffningsvärde respektive upplupna anskaffningsvärde (p. 50 C).

Vidare får även en finansiell tillgång som initialt uppfyllde kriterierna för kategorin *lånefordringar och kundfordringar* men som istället klassificerades som *Innehas för handel* omklassificeras. Omklassificering får endast ske under förutsättning att företaget har intentionen och möjligheten att behålla tillgången under överskådlig framtid eller till förfallotidpunkt (IAS 39 p. 50 D).

Finansiella tillgångar från kategorin *finansiella tillgångar som kan säljas* får också omklassificeras, om tillgången initialt uppfyllde kriterierna för kategorin *lånefordringar och kundfordringar* men som då klassificerades som *finansiella tillgångar som kan säljas*. Omklassificeringen får ske till kategorin *lånefordringar och kundfordringar*, om tillgången

var anskaffad med syftet att behålla den under förutsebar framtid eller till förfall (IAS 39 p. 50 E).

3.3.2.2 Forskning inom klassificering av finansiella instrument

Enligt Hernández (2004) finns det risk för att klassificeringen som ges i IAS 39 ger en missvisande bild av företaget, då den är negativ för användarens förmåga att jämföra företag med varandra och över tid. Eftersom samma finansiella instrument kan bli värderad till både verkligt värde och upplupet anskaffningsvärde i enlighet med IAS 39, finns risken för incitament att ledningen redovisar på ett visst sätt för att få ut fördelar av detta (Ibid.).

Klassificeringen av finansiella instrument har också fått kritik för att vara komplicerad för användaren. Svårigheterna kring värdering av finansiella instrument uppkommer efter anskaffningstidpunkten och det är då man avgör vilken kategori det specifika instrumentet tillhör. Det som ofta blir problemet i praktiken är att instrumentet inte alltid är så enkelt att kategorisera och varje företag måste utveckla en egen policy för hur denna kategorisering skall systematiseras (Marton, 2008).

Finansiella tillgångar som *innehålls för handel* och *finansiella tillgångar som kan säljas* skall, som framgår ur listan ovan, värderas till verkligt värde. Däremot skall *finansiella tillgångar som hålls till förfall* såväl som *låne- och kundfordringar* värderas till upplupet anskaffningsvärde (IAS 39 p. 45). Värdeförändringar på tillgångar i första kategorin skall redovisas löpande i resultaträkningen (IAS 39 p. 55). I andra och tredje kategorin tas värdeförändringarna inte löpande via resultaträkningen utan först när tillgången eller skulden tas bort från balansräkningen eller skrivs ned, samt genom periodisering (IAS 39 p. 56). När det gäller kategori fyra finns det två alternativ: värdeförändringar kan redovisas i övrigt totalresultat fram till tillgången har tagits bort från balansräkningen (IAS 39 p. 55) eller också kan man välja att ta förändringar i marknadsvärde direkt mot eget kapital (Marton, 2008).

3.3.2.3 Värdering till verkligt värde

”Verkligt värde är det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas eller en skuld regleras, mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs” (IFRS 1 Bilaga A) och *”det bästa uttrycket för verkligt värde är noterade priser på en aktiv marknad”* (IAS 39 p. 48A). Om noterade priser för ett finansiellt instrument med lätthet och regelbundet finns tillgängliga, betraktas instrumentet som noterat på en aktiv marknad (IAS 39 VT 71).

Värdering vid första redovisningstillfället – Värdering till verkligt värde

När en finansiell tillgång eller finansiell skuld redovisas första gången, skall ett företag värdera den till det verkliga värdet via rapporten över totalresultat (IAS 39 p. 43). Det verkliga värdet för ett finansiellt instrument vid anskaffningstillfället är vanligen transaktionspriset (IAS 39 VT 64). Förekomsten av publicerade prisnoteringar på en aktiv

marknad är det bästa belägget för verkligt värde och när dessa förekommer används de vid värderingen av den finansiella tillgången eller finansiella skulden (IAS 39 VT 71).

När aktuella köp- eller säljkurser saknas, kan istället den senaste betalkursen utgöra ett mått på det verkliga värdet, så länge det inte har skett några betydande förändringar i de ekonomiska omständigheterna efter transaktionstidpunkten. Skulle däremot omständigheterna ha förändrats (exempelvis förändring i den riskfria räntan) sedan transaktionstidpunkten återspeglas det verkliga värdet genom hänvisning aktuella priser eller räntor för likartade finansiella instrument (IAS 39 VT 72).

Slutligen, vid avsaknad av en aktiv marknad, skall ett företag ta fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. Om det finns en värderingsteknik som är vanligt förekommande bland marknadsaktörer för att prissätta instrumentet och denna teknik har visat sig ge tillförlitliga uppskattningar av priser som kan erhållas i faktiska marknadstransaktioner, använder företaget den tekniken (IAS 39 VT 74).

Syftet med att använda en värderingsteknik är att bestämma vad transaktionspriset skulle ha varit vid värderingstidpunkten för en transaktion mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs. Om sådan ej finns tillgängliga hänvisas istället till aktuella värden för ett likvärdigt instrument, analys av diskonterade kassaflöden och optionsvärderingsmodeller. Den valda värderingstekniken bör använda marknadsinformation i så hög grad som möjligt och företagsspecifik information i så låg grad som möjligt. Vidare skall den med regelbundna intervall kalibreras och dess giltighet prövas genom att använda priser från aktuella marknadstransaktioner i samma instrument (IAS 39 p. 48 A).

3.3.2.4 Forskning kring verkligt värde

Enligt Samuel (2009) är definition av verkligt värde fullständigt irrelevant om man inte vet hur man skapar detta värde. IASB avser att inom kort tillhandahålla en vägledning som ger en tydlig källa för värdering till verkligt värde, klargör definitionerna av verkligt värde, förbättrar upplysningar för verkligt värde och ökar harmoniseringen mellan IFRS och US GAAP (IASB d, 2009). I USA har användandet av verkligt värde inom redovisningen ökat markant under de senaste åren och det är idag över 80 redovisningsstandarder som tillåter alternativet att redovisa till verkligt värde. Arbetet mot en mer harmoniserad redovisning i världen och samarbetet mellan FASB och IASB är den primära orsaken till denna utveckling enligt Rossi III (2009).

Frågor gällande värdering av tillgångar och skulder till verkligt värde har under den internationella finanskrisen fått stor uppmärksamhet och Laux (2009) anser att oroligheterna kring att värdera tillgångar till verkligt värde under lågkonjunkturer är klart berättigade. Vidare finns det även de kritiker som menar att redovisningen bör ta avstånd från verkliga värden eftersom detta värde är baserat på den högsta summa som en tillgång kan bli såld för på en marknad (Samuel, 2009). Dessutom menar kritiker att det är mer tillförlitligt att värdera

efter nuvarande återanskaffningsvärde eftersom detta värde istället baseras på det lägsta värde som går att återanskaffa en tillgång till (Ibid.).

Enligt Rossi III (2009), finns det skilda åsikter på vad verkligt värde får för effekter för användaren. Förespråkare för verkligt värde menar att användaren upplever en högre transparens på kapitalmarknader och ökad förståelse för risker och underliggande värden (Ibid.). Genom att ett företag redovisar sina finansiella instrument till verkligt värde anpassas redovisningen till aktieägarnas behov och eftersom vinster och förluster redovisas löpande är aktieägarna ständigt uppdaterade om företagets aktuella värde (Barlev & Haddad, 2003). Verkligt värde underlättar också för jämförelser mellan företag (Artsberg, 2003). Därför har flera kritiker framfört att de helst skulle velat se enbart en metod för värdering av finansiella instrument i den nya standarden IFRS 9, alltså enbart värdering till verkligt värde (Samuel, 2009).

Kritiker menar dock att verkligt värde istället orsakar att resultatsvängningarna blir större och att värderingen öppnar upp förutsättningar för att förvränga redovisningen (Rossi III, 2009). En ytterligare kritik är att verkligt värde överger den traditionella principen om försiktighet (Artsberg, 2003). Problemen med värdering till verkligt värde behöver dock inte nödvändigtvis ha att göra med standarden IAS 39, eftersom det i denna även tillåts avvikelser från marknadspriser under vissa omständigheter då upplupet anskaffningsvärde används (Laux, 2009).

Efterföljande värdering

”Om ett finansiellt instrument som tidigare redovisades som en finansiell tillgång värderas till verkligt värde och detta värde faller under noll, är det en finansiell skuld” (IAS 39 VT 66).

Efter den första redovisningen skall ett företag värdera finansiella tillgångar till deras verkliga värde, med undantag för följande finansiella tillgångar:

- Kategorin lånefordringar och kundfordringar
- Kategorin investeringar som hålls till förfall

De ovan listade instrument skall istället värderas till upplupet anskaffningsvärde genom användande av effektivräntemetoden (IAS 39 p. 46).

3.3.2.5 Värdering till upplupet anskaffningsvärde

Upplupet anskaffningsvärde är det belopp till vilket den finansiella tillgången eller -skulden värderas vid anskaffningstillfälle efter avdrag för återbetalning av nominella belopp, avskrivning enligt effektivräntemetoden och efter avdrag för nedsättning. För beräkningen av det upplupna anskaffningsvärdet för en finansiell tillgång eller en finansiell skuld används effektivräntemetoden, där effektivräntan är den ränta som exakt diskonterar de uppskattade in- och utbetalningarna under det finansiella instrumentets förväntade löptid (IAS 39 p. 9).

Den stora fördel som brukar kopplas till att värdera till anskaffningsvärde är att redovisningen traditionellt är transaktionsorienterad snarare än baserad på värde, vilket gör att en tillgångs värde bestäms efter den transaktion som faktiskt utförts (Marton, 2008). Man får då ett värde som faktiskt är baserat på en produktion och en försäljning och inte ett värde som är baserat på en uppskattning (Artsberg, 2003).

Nackdelen med värdering till anskaffningsvärde är att det normalt aldrig kommer att sammanfalla med det faktiska värdet (verkliga värdet) på tillgången efter anskaffningstidpunkten, vilket alltså på sätt och vis ger en missvisande bild av företaget. Däremot ger det en mer rättvisande bild ur det perspektiv att transaktionen faktiskt ägt rum (Ibid.).

3.5 INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARD 9

3.5.1 Historisk bakgrund

Sedan 2005 har IASB och den amerikanska normsättaren FASB haft som långsiktigt mål att förbättra, och då framförallt simplificera, förutsättningarna för rapportering av finansiella instrument. Detta arbete resulterade i ett diskussionsunderlag som publicerades i mars 2008, *Reducing Complexity in Reporting Financial Instruments*, som fokuserade på problematiken kring värdering och säkringsredovisning (IFRS 9, 2009). Den respons som denna publikation fick visade att IASB behövde göra omfattande förändringar kring rapporteringen av finansiella instrument. Därför lade IASB detta projekt till sin agenda i november 2008. Även FASB beslutade att göra dessa förändringar i december 2008 (Ibid.).

I april 2009 annonserade dock IASB att projektet med att ersätta IAS 39 måste påskyndas på grund av påtryckningar från, bland annat, ledarna från G20 länderna och internationella organ som FSB. Detta var ett resultat av den pågående internationella finanskrisen som fått ledare och organ att ställa dessa krav på IASB (Hesselman, 2009).

I juli 2009 publicerade IASB det första utkastet *Financial Instruments: Classification and Measurement* och i november publicerades standarden *IFRS 9, Financial Instruments on the classification and measurement of financial assets* (IFRS 9, 2009). IFRS 9 utvecklades alltså i en rekordfart, med tanke på att utvecklingen av en ny IFRS normalt tar upp till 30 månader och i vissa fall ännu längre (Marton, 2008).

3.5.2 Syfte till förändring

Syftet med IFRS 9 är att i första hand förenkla för användaren. IASB (b, 2009) vill dock även stärka användbarheten av finansiella rapporter samt öka harmoniseringen mellan europeisk och amerikansk redovisning. Denna ökande harmonisering är tydlig i arbetet kring IFRS 9 då IASB och FASB sen flera år tillbaka haft samarbete kring förändringarna. FASB beslutade dessutom att även de ta upp förändringarna av redovisning av finansiella instrument på sin agenda i december 2009, en knapp månad efter IASB (IFRS 9, 2009). Det finns dock flera som är kritiska till den ökande harmoniseringen av redovisningen i världen (Artsberg, 2003). Dessa kritiker menar, bland annat, att en alltför långtgående standardisering kan förhindra experimenterande och då kan utvecklingen av bättre redovisningstekniker avstanna (Ibid.).

Dessutom debatterar kritiker just nu om för vem IASB egentligen genomför regeländringarna kring IAS 39 och menar att IASB prioriterar politiker och stora företags vilja framför investerare i syfte att bli den världsledande normsättaren. Regeluppdateringar förväntas inte leda till några reella förbättringar och risken är att de enbart vilseleda investerare (Samuel, 2009).

I syfte att förenkla för användaren har IASB reducerat antalet kategorier för klassificering. Dessa kategorier har i sin tur mer specifika regler för hur en tillgång kan bli klassificerad. IFRS 9 ger även bara en vägledning för nedskrivningsmetod för finansiella tillgångar som inte värderas till verkligt värde. Därutöver anpassas värderingens attribut av finansiella tillgångar

till hur det specifika företaget förvaltar sina finansiella tillgångar ("business model"). IFRS 9 ska helt enkelt tillhandahålla mer specifik och användbar information (IFRS 9, 2009). Detta gör att IASB är övertygad om att standarden kommer att förbättra användarens förutsättningar för att förstå rapporteringen av finansiella tillgångar och att den förenklar det som varit mest komplext i IAS 39 (Ibid.).

Vidare anser IASB också att IFRS 9, till skillnad från IAS 39, tillhandahåller en tydlig bakgrund om varför man värderar en tillgång till antingen verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Standarden är också en förenkling för företag eftersom den avsevärt reducerar antalet regler som har varit associerade med värderingen av de olika kategorierna som fanns i IAS 39 (IFRS 9, 2009).

3.5.3 EU:s uppskjutning av antagandet av IFRS 9 – Klassificering och värdering

Trots IASBs övertygelse om att standarden IFRS 9 kommer att förenkla det som varit mest komplex i IAS 39, har EU genom Accounting Regulatory Committee valt att skjuter upp antagandet av den första fasen av IFRS 9 som handlar om klassificering och värdering till 2010. Med detta beslut blir det omöjligt för börsbolag i Europa att tillämpa de nya reglerna i sitt bokslut för 2009, vilket var IASBs ursprungliga avsikt. EU har gjort detta val för att efterlysa mer utredning gällande de nya reglernas omfattande tillämpning av verkligt värde, trots att IASB har sett denna första fas av arbetet som klar (Balans, nr. 12, 2009).

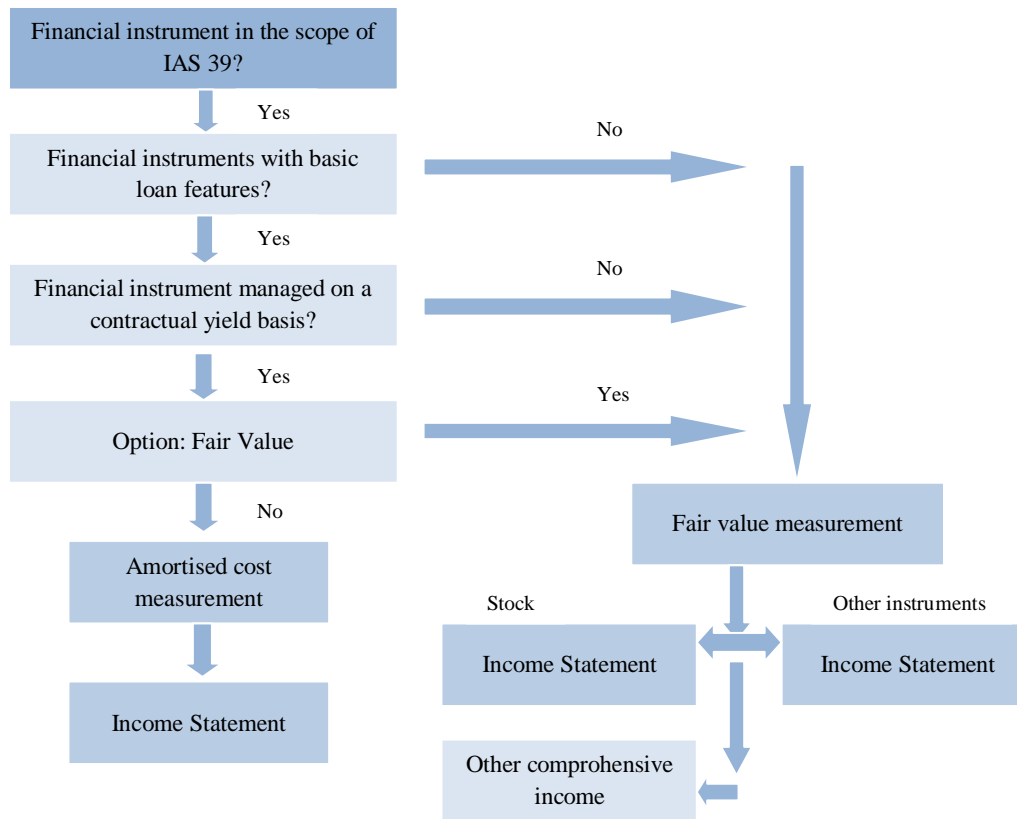
3.5.4 Klassificering och värdering

Eftersom klassificeringen och värderingen av finansiella instrument fått utstå hård kritik under finanskrisen så var det nödvändigt för IASB att vidta åtgärder (Samuel, 2009). IFRS 9 minskar klassificeringen till två typer av finansiella tillgångar och skulder men problematiken slutar inte här enligt kritiker (Ibid.). IASB utvecklar därför just nu ny vägledning för värdering till verkligt värde eftersom den nuvarande ej är konsistent över alla IFRS. Den nuvarande vägledningen är också otillräcklig eftersom den inte tillhandahåller någon tydligt ramverk för värdering (IASB d, 2009).

3.5.4.1 Process för att bestämma kategori och värderingsmetod i enlighet med IFRS 9

FIGUR 7: VÄRDERING/KATEGORISERING
Källa: Torgander, A. (2009) & IFRS 9

Till skillnad ifrån IAS 39 skall IFRS 9, som framgår ovan, endast innefatta följande två kategorier för klassificeringen av finansiella tillgångar och skulder. Själva klassificeringen handlar sedan om hur företaget väljer att klassificera en finansiell tillgång i sin balansräkning. (IFRS 9 § 4.1):

- Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde
- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde

IAS 39s kategorier *Finansiella tillgångar som kan säljas* samt *finansiella tillgångar som hålls till förfall* finns inte med i IFRS 9 (Deloitte, 2009).

En vinst eller förlust som härstammar från ett finansiellt instrument värderat till verkligt värde bör redovisas löpande såvida den finansiella tillgången inte är en investering i ett egetkapitalinstrument (IFRS 9 § 5.4.1). Däremot skall en vinst eller förlust, som hänför sig till en tillgång värderad till upplupet anskaffningsvärde, endast redovisas när tillgången borttas ifrån balansräkningen, är avskrivet eller omklassificerad i enlighet med IFRS 9 § 5.3.2.

3.5.4.2 Omklassificeringar

Ett företag får, enligt IFRS 9 § 4.9, omklassificera alla finansiella tillgångar som påverkas av att företaget byter sin affärsmodell för hantering av finansiella instrument. Endast i detta fall får omklassificering ske och tillåts inte i övrigt. Om ett företag omklassificerar en finansiell tillgång så att det värderas till verkligt värde istället, skall dess verkliga värde fastställas på omklassificeringsdagen. Mellanskillnaden, som uppkommer till följd av omklassificeringen, redovisas som vinst eller förlust (IFRS 9 § 5.3.2). IASBs synpunkt gällande omklassificering är (IFRS 9, Basis for conclusions, BC65, 2009):

- Att ett medgivande för omklassificering inte skulle innebära en förenkling för användarna att förstå informationen gällande finansiella instrument i de finansiella rapporterna
- Att omklassificering ökar komplexiteten, eftersom den kräver detaljerad vägledning för processen
- Att omklassificering inte är nödvändig eftersom den är baserad på ett företags affärsmodell, vilken inte förväntas att bli ändrad

3.5.4.3 Värdering till verkligt värde

IASB anser att verkligt värde är den lämpligaste värderingsprincip och företaget får frivilligt värdera alla finansiella instrument till verkligt värde och måste värdera alla instrument, som inte uppfyller både villkor för redovisning till upplupet anskaffningsvärde, till verkligt värde (IFRS 9 § 5.2.1).

Värdering vid första redovisningstillfället

Ett företag bör klassificera sina finansiella tillgångar huvudsakligen i två värderingskategorier beroende på instrumentets karaktär samt företagets affärsmodell gällande hantering av finansiella instrument (IFRS 9 § 4.1). När ett finansiellt instrument redovisas för första gången, bör företaget värdera instrumentet till sitt verkliga värde. Till detta värde får transaktionskostnader adderas, som är direkt hänförliga till instrumentets förvärv (IFRS 9 § 5.1.1).

Efterföljande värdering

Efter första redovisningen av en finansiell tillgång bör ett företag värdera tillgången i enlighet med paragraferna 4.1–4.5 till sitt verkliga värde eller till upplupet anskaffningsvärde (IFRS 9 § 5.2.1).

3.5.4.4 Värdering till upplupet anskaffningsvärde

En finansiell tillgång värderas till upplupet anskaffningsvärde om följande två förutsättningar är uppfyllda (IFRS 9 Basic for conclusions, BC19, 2009):

- Den finansiella tillgången har enbart grundläggande skuldegenskaper ("basic loan features"), dvs. avtalsvillkor som ger upphov till betalningar av kapitalbelopp och ränta på det utestående kapitalbeloppet vid specificerade tidpunkter (BC29), och
- Den finansiella tillgången hanteras på basis av instrumentets kontraktuella avkastning ("managed on a contractual yield basis") (syftet med detta villkor är att säkerställa att värderingen av en finansiell tillgång tillhandahåller information som är användbar för användarna av finansiella rapporter som vill förutspå kassaflöden)

En finansiell tillgång som inte uppfylla både dessa villkor skall värderas till verkligt värde (Ibid.).

3.5.5 Förväntade effekter av IFRS 9 finansiella instrument

Enligt Gillard & Ram Khatri (2009) så borde den nya standarden IFRS 9 bli uppskattad av banker eftersom den tillåter mer flexibilitet bland värderingen av tillgångarna. Det är uppenbart att IASB försöker att skapa en principbaserad gräns för hur ett företag ska värdera ett instrument, grundat på företagets avsikter. Eftersom finansiella instrument endast ska värderas efter upplupet anskaffningsvärde eller verkligt värde så borde detta innebära att banker kan värdera finansiella tillgångar som de har i finansieringsverksamheten till anskaffningsvärde medan de fortfarande tillåter handel inom denna portfolio. Hos övriga företag förutspås IFRS 9 också bli positivt bemött eftersom den innebär en klar förenkling. Författarna menar dock att i slutändan lär den nya standarden knappast bli mindre omdiskuterad än sin föregångare även om den innebär en förenkling för användaren och fasen om säkringsredovisning lär i högsta grad bli kontroversiell (Ibid.).

Samma åsikt som förmedlas av Gillard & Ram Khatri förmedlas av Samuel (2009), med det tilläget att användaren av redovisningen vill att de finansiella rapporter ska uppfylla kvalitativa krav som relevans, jämförbarhet, begriplighet och väsentlighet. Dessa krav tycks ej kunna uppfyllas med den nya standarden. För användaren skulle istället dessa enklare uppnås om alla finansiella instrument värderades efter en och samma värderingsmetod med förändringar som på årsbasis regleras genom vinst och förlust (Ibid.).

4. EMPIRI

I denna del av studien kommer vi att presentera den data som vi har kunnat förvärva genom våra intervjuer med företagen och våra analyser av de nya publikationerna. Vi avser att börja detta kapitel med en kort presentation av de valda företag och fortsätta med en analys av de nya publikationerna. Slutligen kommer vi att presentera svaren som vi har samlat genom intervjuerna.

4.1 INTERVJURESLTATEN – FÖRETAG

Finally, we know that the new standard will apply to all companies with financial instruments, not just to banks.

– Sir David Tweedie, 20 oktober 2009 (IASB c)

4.1.1 Ericsson

Idag är Ericsson den världsledande tillverkaren av telekommunikationsutrustning samt service för mobila och fasta nätverksoperatörer. Företaget är verksam i över 175 olika länder och över 40 % av alla mobiltelefonsamtal i världen går idag igenom Ericssons system (Ericsson, 2009).

Ericsson har långfristiga finansiella anläggningstillgångar i form av joint ventures och intresseföretag samt aktier och andelar i andra företag. Vidare har företaget finansiella anläggningstillgångar i form av derivat med positiva värden som säkrar långfristiga skulder, långfristig kundfinansiering, kundfordringar samt övriga långfristiga fordringar (Ericsson, Årsredovisning, 2008).

4.1.1.1 Intervjuresultat – Ericsson

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

Respondenten på Ericsson heter Magnus Attoff och hans befattning är *Head of Financial Risk Management and Treasury Controlling*. Han arbetar dagligen med frågor som berör finansiella instrument och ungefär 60 % av hans arbetstid ägnas åt detta område. Attoff har läst den nya standarden och anser att det finns en poäng med att ändra IAS 39. Enligt honom beror förändringen bland annat på att alla inte tyckte att det gick att följa IAS 39. Eftersom IASB visste att ingen tyckte om IAS 39, kunde en nyanserad debatt föras. Dock ställer han sig tveksam till om man har lyckats föra denna debatt eftersom IASB har grävt ner sig mycket i en fast ståndpunkt i den diskussionen som var ute innan IFRS 9, istället för att föra en nyanserad debatt.

Attoff tror på förändringen men påpekar samtidigt att den möjligtvis inte görs av rätt skäl. Han anser att reglerna i IFRS 9 kring klassificering och värdering har fått en förenkling jämfört med IAS 39, som är oproblematiske att följa. Han anser dock att han inte med säkerhet kan uttala sig om huruvida IFRS 9 uppfyller föreställningsramens krav på förståelse,

relevans, tillförlitlighet samt jämförbarhet, eftersom standarden inte har publicerats i sin helhet ännu.

Ericssons innehav av finansiella instrument och deras klassificering

Ericsson jobbar primärt med valutainstrument och ränteinstrument. När det gäller aktier, utgör dessa en liten andel som mest är organisatorisk betingade och andelen är ingen väsentlig post för Ericsson. Detta innebär att de regler som kommer kring aktier är Ericsson inte särskilt känsliga för. När det gäller ränte- och valutasidan handlar företaget med det mesta. Ericsson ställer ut obligationer och köper obligationer, statsskuldsväxlar och företagscertifikat och har både standardiserade och ostandardiserade ränteterminer, valuteterminer och valutaswapper samt valutaoptioner och ränteoptioner.

Vidare säger Attoff att Ericsson inte har några sammansatta instrument, d.v.s. inga strukturerade produkter och ”konstiga” instrument utan bara ”rena” instrument som FRA och optioner på FRA. Enligt respondenten har Ericsson endast haft ett konstigt instrument, ”callable swapp”, för att hedga callabilityn, gjorde företaget en swapptjänst. Detta instrument har dock nyligen tagits bort.

Ericsson klassificerar alla instrument som omfattas utav företagets handelsmandat som finansiella instrument som *innehåller för handel*, oavsett om det är en statsskuldsväxel, statsskuldsobligation eller annat instrument. De egna skulderna kategoriseras däremot som ”other liability” och aktierna som *finansiella tillgångar som kan säljas* ”available for sale”. Det är denna kategorisering som görs, eftersom företaget hanterar risken i handelsportföljen, vilket innebär att man mäter risken och värderar allting varje dag ur ett riskperspektiv.

Enligt respondenten kommer implementeringen av IFRS 9 inte leda till att Ericsson behöver göra några omklassificeringar, vilket gläder företaget. Däremot kommer de att kunna öppna nya portföljer i sitt system så att de har möjlighet att köpa in instrument som de inte innehar för handel. Detta ser företaget som en möjlighet som den nya standarden IFRS 9 ger. Om till exempel räntenivån skulle vara hög under en tid, skulle det finnas ett handelsperspektiv som innebär att företaget vill förlänga sina löptider. Man skulle då exempelvis kunna köpa in ett långt papper som får ligga i fem år eller mer och som man inte tar en daglig värdering på. Med detta har man möjlighet att få ett papper som ger en bra avkastning när räntan ligger på högre nivåer. Detta ser respondenten som den stora fördelen med IFRS 9 och den synen där IASB utgått ifrån företagen och avsikten ett företag har med investeringen.

Värdering av finansiella instrument

När det gäller värdering av finansiella instrument, väljer Ericsson att värdera alla instrument till verkligt värde eftersom de klassificeras som handelstillgångar. Skulderna däremot värderas till verkligt värde eller riktigt verkligt värde, dvs. man tar in även aktuell kreditfrist. Vidare går man igenom värdet på skulden årsvis när man upprättar årsredovisningen för att sätta ett värde på skulden. Förändringarna kommer inte att påverka Ericssons redovisning av

finansiella instrument och företaget kommer att kunna fortsätta att värdera sina instrument till verkligt värde.

Förväntningar på IFRS 9 samt synen på förändringarna

Enligt Magnus Attoff kommer IFRS 9 inte nödvändigtvis att underlätta för användarna av årsredovisning, dvs. gemene man som äger aktier att förstå reglerna gällande klassificering och värdering bättre i och med förändringarna. Texten anser han vara för komplicerad för gemene man att förstå både i IAS 39 och IFRS 9. Detta menar han var det stora problemet med att IASB skriver standarden för redovisningsteoretiker snarare än för användarna av finansiella rapporter. Vidare menar han att analytiker inte heller kommer att upplever IFRS 9 som en enklare standard eftersom denna grupp ofta lever i en modellvärld och i grunden inte är intresserad av redovisningsprinciperna utan de vill ha jämförbara siffror, vilket är det viktiga för dem. Enligt Attoff kommer IFRS 9 däremot att underlätta för dem som skriver årsredovisningarna och revisionsbyråerna.

När det gäller förståelsen av standarden, anser Attoff att det finns tillräckligt med information i IFRS 9 som hjälper dem att förstå hur de skall redovisa sina finansiella instrument. Vidare anser han att fördelen med IFRS 9 är att den utgår ifrån hur det enskilda företaget ser på en investering.

Magnus Attoff tror att det för just Ericsson inte kommer att ske stora omställningar och förändringar i redovisningen av finansiella instrument i och med införandet av IFRS 9. Däremot tycker han att det generellt blir enklare i och med att IFRS 9 har färre kategorier och kategorier som bygger på vad man själv gör och inte på vad standardsättaren tycker. Processen att redovisa är lång och företagen kommer alltid att välja de metoder som passar deras företag bäst och blir det för krångligt så låter man bli, vilket Attoff anser vara just det som händer när man redovisar en finansiella tillgång som *finansiell tillgång som hålls till förfall*.

Att värdering till verkligt värde är den metod som förespråkas av IASB tycker Attoff är lite fel, eftersom han inte tror som IASB att verkligt värde alltid ger den mest värdefulla och mest riktiga informationen. Han menar att det alltid skall ges information om verkligt värde och att det är viktigare att titta på varför ett instrument finns på företaget samt vad avsikten med dess innehav är. Som exempel nämner han att det blir problematiskt med verkligt värde, när det inte finns någon marknad, vilket kan vara fallet under en finanskris. Just detta problem anser han vara en spärr för verkligt värde och därför hade han hoppats på en mer nyanserad bild av standarden, när man kollade på IFRS 9. I avsaknad av en marknad är det troligt att eventuella försäljningar av finansiella instrument sker under tvingande förutsättningar och tvingande förutsättningar är enligt Magnus per definition i IAS 39 inte förvärv.

Att det är teoretiker som arbetar fram standarderna är enligt Magnus anledningen till att verkligt värde förespråkas och att fokus läggs på själva förvärvet. Anledningen till detta anser han vara det faktum att IASB bygger hela sin granskning på balansräkningen och att standarderna, förutom IAS 18, bygger på balansräkningen. Hela deras verkliga värde förankring sker alltså bara på balansräkningen. Företagen och analytiker är däremot

resultaträkningsorienterade. Detta är problemet som står mellan standardsättare och användare.

Den stora fördelen med IFRS 9 anser Magnus Attoff vara just den möjligheten att kunna placera sin överskottslikviditet. Standarden möjliggör alltså en alternativ hantering av eventuell överskottslikviditet, vilket slutligen resultera i en ökad flexibilitet. I dagsläget ser Attoff inga nackdelar med *IFRS 9 – Klassificering och värdering* utan ser mer framemot att börja implementera den delen av standarden.

4.1.2 SKF

SKF är idag världens ledande leverantör av produkter, kundanpassade lösningar och tjänster inom lager och tätningar. Huvudkontoret ligger i Göteborg men företaget har tillverkning på mer än 80 olika platser i världen (SKF, 2009).

SKF har finansiella instrument i form av lånefordringar, kundfordringar, depositioner och likvida medel som alla är kategoriserad under kategorin *lånefordringar och kundfordringar*. Vidare har SKF aktier och obligationer i form av *tillgångar som kan säljas* samt obligationer som *identifierats initialt*. Företaget innehar även övriga värdepapper som *innehas för handel* samt derivat för säkringsredovisning (SKF Årsredovisning, 2008).

4.1.2.1 Intervjuresultat – SKF

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

På SKF har vi intervjuat Javier Gutierrez, som arbetar med koncernredovisning inom *Group Accountant*. Han har arbetat på SKF sedan 2008 men redovisning har han arbetat med i mer än nio år. Gutierrez arbetar dagligen med frågor gällande finansiella instrument, dock varierar omfattningen periodvis. Att en del av det dagliga arbetet består av denna typ av frågor beror till en del på att SKF vill hålla sig uppdaterad på vad som händer innan det händer och på så vis arbeta mer proaktivt. När till exempel IASB diskuterade att införa den nya redovisningsstandard IFRS 9, började SKF med att läsa förslaget och göra värderingar om hur de nya reglerna skulle komma att påverka redovisningen, innan standarden hade kommit ut.

Vidare är omfattningen på arbetet med finansiella instrument också stor, när det är dags att upprätta koncernredovisningen. SKF i Göteborg hanterar alla frågor gällande finansiella instrument ifrån alla sina bolag världen över, vilket innebär att en del av respondentens arbete består av att svara på dessa frågor och hjälpa bolagen med att redovisa sina finansiella instrument på rätt sätt.

Den division som berörs mest av frågor gällande finansiella instrument är enligt Gutierrez *Treasury* som har den största andelen av finansiella instrument. *Treasury* är ett center som fungerar som en internbank inom SKF. Javier Gutierrez har nära kontakt med *Treasury*, vilket innebär att man kommunicerar med varandra nästan dagligen.

SKF:s innehav av finansiella instrument och deras klassificering

Enligt Gutierrez försöker alla företag att anpassa sig efter förändringar, exempelvis nu när det kommer en ny standard, genom att ta fram information om förändringarna och börja med implementeringsprocessen. Detta är en tidskrävande process för alla bolag som berörs. I sin jämförelse av IAS 39 med IFRS 9 finner respondenten ingen stor förändring för SKF, eftersom företaget inte innehar några komplicerade instrument. Däremot förväntar han sig större förändringar när de delar av IFRS 9 som handlar om finansiella skulder samt säkringsredovisning och nedskrivning av finansiella instrument publiceras.

Den stora förändringen för SKF sker inom redovisningen av obligationer, som företaget har klassificerad som *finansiella tillgångar som kan säljas* och vars redovisning sker över eget kapital. I och med implementeringen av IFRS 9 kommer SKF att behöva redovisa värdeförändringarna över rapporten över totalresultat istället eller hantera dessa till upplupet anskaffningsvärde. Gutierrez påpekar dock att förändringarna inte kommer att resultera i några större redovisningsskillnader för just SKF. Han tror att standarden fokuserar mer på analytikerna, de som tolkar informationen i de finansiella rapporter, och marknaden. Gutierrez menar att dessa grupper kan komma att uppleva en större förenkling än ett industriföretag. Slutligen anser respondenten att reglerna gällande hur man klassificerar finansiella instrument och hur man hanterar de är mer komplicerade i IAS 39 jämfört med IFRS 9.

SKF har inga finansiella instrument som är klassificerade som *finansiella instrument som hålls till förfall* och bakgrunden till detta är risken att bli utestängd under två år om man skulle behöva likviditeten och på så vis tvingas att sälja instrument i denna kategori. Det största innehavet av finansiella instrument består av företagsspecifikat och enligt Gutierrez är *Treasury* de enda utav alla bolag inom SKF som får handla med dessa. *Treasury* ansvarar för att hantera likviditeten i företaget och sysslar därmed mest med dessa instrument. Inom kategorin *finansiella instrument som kan säljas* har SKF aktier, vars förvärv och innehav är av strategisk karaktär. Syftet med aktieinnehavet är dock inte att handla med dem utan de ses som en långsiktig investering.

Då SKF inte innehar några ”konstiga” instrument kan företaget göra en väldigt ren klassificering av sina finansiella instrument. Vidare kommer IFRS 9 inte leda till att SKF blir tvungen att göra några omklassificeringar förutom när det gäller obligationer (debt securities), där man inte får redovisa via eget kapital längre utan måste gå via rapporten över totalresultat. Detta är alltså enligt Gutierrez det enda som påverkar företaget och utgör förhållandevis inga materiella belopp.

Värdering av finansiella instrument

När det gäller värdering av finansiella instrument, värderar SKF alla instrument i kategorin *innehålls för handel* och *finansiella tillgångar som kan säljas* till verkligt värde i enlighet med reglerna i IAS 39. *Lånefordringar och kundfordringar* värderas till upplupet anskaffningsvärde. Redovisningen av de finansiella instrument, förutom de ovan nämnda

obligationer, kommer inte att påverkas av IFRS 9. Påverkan av IFRS 9 tror Gutierrez är större på informationen företaget måste upplysa om, dvs. upplysningskravet förväntas blir större.

Förväntningar på IFRS 9 samt synen på förändringarna

Gällande förväntningarna på förståelsen av standarden IFRS 9 anser Javier Gutierrez att det för en nybörjare kan vara enklare att sätta sig i IFRS 9 än att sätta sig i IAS 39. För en erfaren person anser han dock inte att skillnaderna är så stora utan menar att det snarare kan vara mer invecklat och jobbigt att byta på grund av större förändringar som sker, när man redan är insatt i ett system.

Gutierrez uppfattning är att företagen inte har några större valmöjligheter vad gäller redovisning av finansiella instrument eftersom standarden ger tydlig vägledning och information om hur detta skall göras. Han anser att redovisningen i SKF inte kommer att förändras avsevärt och att man internt kommer att fortsätta att redovisa på samma sätt, förutom när det gäller upplysningskrav och hur man visar informationen externt. Detta till följd av att SKF inte har några komplicerade instrument.

Därtill ställer sig respondenten lite tveksam till att IASB förespråkar redovisning av finansiella instrument till verkligt värde, eftersom han tror att denna värdering enbart visar en moment. Med tanke på hur marknaden har utvecklats under den aktuella finanskrisen, som har lett till att företagen har fått mer volatilitet i sina balansräkningar och resultaträkningar till följd av att man har värderat sina finansiella tillgångar till verkligt värde, är denna synvinkel svår att försvara. Så fort marknaden förändras rör sig värdet av alla instrument som är värderade till verkligt värde, vilket är förstaeligt då de reflekterar det som händer på marknaden. Risken är dock att man tappar det långsiktiga perspektivet.

Vidare menar Gutierrez att värdet kan variera väldigt mycket och om syftet med innehavet är långsiktig hinner marknaden återhämta sig, vilket innebär att man borde kunna avvika ifrån redovisningen till verkligt värde beroende på syftet med innehavet. Han tycker även att volatiliteten påverkar ett företags aktiekurs och företagen försöker rent generellt att undvika detta. Men om analytikerna ser på varför kursen svänger och rör sig som den gör, dvs. om de inser att dessa förändringar beror på att företaget värderar sina finansiella tillgångar till verkligt värde, kommer värderingen till verkligt värde inte skapa några problem för företagen.

Javier Gutierrez ser varken fördelar eller nackdelar med *IFRS 9 – Klassificering och värdering*, vilket beror på att denna del av den nya standarden inte påverkar SKF:s redovisning avsevärt. Däremot tror han att det blir en större förändring när man kommer till säkringsredovisnings- och nedskrivningsområdet.

4.1.3 AstraZeneca

AstraZeneca PLC är idag verksamma i över 100 olika länder och är ett av världens ledande läkemedelsföretag. Företaget har ett brett sortiment av läkemedel för medicinering av olika medicinska områden och egen forskning och utveckling. Företaget har numer sitt huvudkontor i London medan huvudkontoret för forskningen ligger i Södertälje (AstraZeneca, 2009).

AstraZenecas finansiella instrument består av bankkrediter, lån, kortfristiga och långfristiga placeringar, kontanter samt andra likvida medel. Företaget innehar också finansiella derivatinstrument som består av ränteswappar, terminskontrakt i utländsk valuta eller optionskontrakt i utländsk valuta.

4.1.3.1 Intervjuresultat – AstraZeneca

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

Leif A. Johansson är *Technical Accounting Director* och ingår i *Group Finance* organisationen inom AstraZeneca och har jobbat med IAS redovisning i Astrakoncernen sedan 1994. Eftersom respondenten arbetar som redovisningsspecialist kommer han i kontakt med frågor gällande finansiella instrument, men han påpekar att hans jobb med dessa frågor är mer indirekt.

Johansson har läst IFRS 9 och försöker hela tiden att hålla sig uppdaterad i det som händer inom redovisningen. I och med att AstraZenecas internbank är placerad i London, sköts alla de frågor kring finansiella instrument på plats i London. Därför är respondenten inte insatt i IFRS 9 i detalj utan han jobbar i Sverige med de svenska förhållandena. Johansson anser att IAS 39 är en standard som har varit omdiskuterad enda sedan den ursprungligen publicerades. Vidare anser han att IAS 39 är en gammal standard, som behövde ersättas, eftersom den bygger på US GAAP. En ytterligare synpunkt är, att finansiella instrument är en ”färskvara” i högsta grad.

Det som AstraZeneca genom åren har haft störst svårighet med är instrument inom kategorin *finansiella tillgångar som kan säljas*. Detta förtydligar Johansson med följande exempel: Om företaget håller en massa investeringar i en portfölj normalt till förfall och av någon anledning något papper i denna portfölj skulle behöva omsättas, faller formellt sett kategoriseringen av hela denna portfölj. Fallet beror på att man behöva göra en omdisposition. Exemplet förtydligar just att reglerna i IAS 39 inte uppfattas som affärsmässiga utan som teoretiska regler.

Enligt Leif A. Johansson stämmer IFRS 9 bättre överens med föreställningsramens krav på förståelse, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet än vad IAS 39 gör. Trots att EU inte har antagit den ännu, ser han ingen anledning i att ifrågasätta kraven.

AstraZenecas innehav av finansiella instrument och deras klassificering

AstraZeneca innehar finansiella instrument som är *finansiella tillgångar som innehas för handel, investeringar som hålls till förfall, låne-/kundfordringar och finansiella tillgångar som kan säljas*. Företaget har alltså instrument inom alla fyra kategorier av IAS 39. Bakgrunden till att AstraZeneca klassificerar sina finansiella instrument så som de gör, är att de följer standarden rakt ut.

Gällande implementeringen av *IFRS 9 – Klassificering och värdering*, är Johanssons spontana synpunkt att AstraZeneca kommer att behöva göra omklassificeringar. Hur IFRS 9 i slutändan kommer att påverka bolagets redovisning överlåter han dock till internbanken i London att uttala sig om, eftersom internbanken är den divisionen som jobbar med dessa frågor i detalj. Internbanken kommer att få som uppgift att gå igenom de finansiella instrument som AstraZeneca har och se vad som är tillämpligt gällande deras redovisning.

Enligt Johansson är det mest troligt att AstraZeneca inte kommer att tillämpa IFRS 9 förrän EU har godkänd att standarden skall gälla. Vad gäller planering och undersökning av möjliga effekter som följd av att företaget börjar tillämpa IFRS 9, är detta en uppgift som internbanken har att ta hand om. Till den utsträckning Johansson har kommit i kontakt med IFRS 9 tycker han att standarden underlättar för användarna av finansiella rapporter att förstå reglerna kring klassificering och värdering. Han tycker att kategoriseringen som stödjer värderingen är lättare att förstå jämfört med IAS 39.

I IFRS 9 finns det två kategorier för klassificering av finansiella tillgångar och enligt Johansson är standarder där företaget själv i en större utsträckning får välja hur det skall redovisa sina finansiella instrument i regel mer komplicerade. Han tror att det är enklare med standarder som talar om vad det är som gäller och där man har klara riktlinjer som alla företag måste följa.

Vidare är Leif A. Johansson av den uppfattningen att förändringarna i redovisningen och publiceringen av den nya standarden gällande finansiella instrument påverka AstraZeneca i en mycket liten utsträckning. Förändringarna ser han som ett helt annat problemområde för finansiella företag, där hela affärsverksamheten bygger på dessa instrument. För AstraZeneca är det snarare så att man har andra produkter som utgör kärnverksamheten och att man även försöker att ”tjäna pengar på pengar”.

Värdering av finansiella instrument

Som tidigare redan nämnts, följer AstraZeneca de rekommendationer som finns gällande värdering av finansiella instrument på koncernnivå. Man har instrument värderade till verkligt värde delvis över rapporten över totalresultat och delvis över eget kapital och instrument värderade till upplupet anskaffningsvärde i enlighet med IAS 39. När det gäller frågan om huruvida IFRS 9 kommer att påverka AstraZenecas redovisning av finansiella instrument, har Johansson ingen uppfattning om vilken effekt detta kan få och menar att det är för tidigt att uttala sig om detta.

Att verkligt värde är den metod som förespråkas i IFRS 9 anser Johansson är mindre relevant. Han ställer sig lite emot fullständig värdering av allt till marknadsvärde och menar att det är svårt att veta vad det rätta värdet egentligen är. Verkligt värde värdering anser han vara en ögonblicksvärdering, dvs. en värdering på de villkor som gäller just nu.

När det gäller gruppen investerare tycker Johansson att verkligt värde är mer eller mindre ointressant, eftersom denna grupp tittar på framtidsvärdet av investeringen. Om en investerare går in och placerar sina pengar i ett företag, är det bra att veta vad det verkliga värdet på företaget är just i det ögonblicket, men han vill hellre veta vad det verkliga värdet är om ett x antal år, när han vill sälja sitt innehav. Den förväntade avkastningen på investeringen är alltså mer intressant i detta sammanhang.

Vidare anser Johansson att verkligt värde innehåller mycket orealiserade effekter, som kan vara borta imorgon. Han ser verkligt värde värdering som en ”skrotvärdering” eller ”försäljningsvärdering”, dvs. *vad jag skulle få ut i handen om jag gör mig av med alla mina tillgångar idag*. Trots denna synvinkel ställer han sig positivt till att ta upp finansiella instrument till verkligt värde, när det gäller kortfristiga poster, dvs. kundfordringar, valutapositioner och annat som kommer att omsättas i kort tid. I övrigt är han lite skeptisk mot marknadsvärdering.

Slutligen menar Johansson att inriktningen som företaget har med innehavet i ett visst läge bör styra värderingen. Om ett företag har en långsiktig inriktning, skall det enligt Leif A. Johansson inte värdera om, eftersom företaget inte vet någonting om vad tillgångarna är värde imorgon. Om man bedriver finansiell verksamhet och ”trader” med alla finansiella instrument av olika slag tycker han att det mest rätta värdet är marknadsvärdet.

Förväntningar på IFRS 9 samt synen på förändringarna

Leif A. Johansson avslutar med att uttala sig om att förändringarna inte innebär stora svårigheter för AstraZeneca och ser skillnaderna som marginella. Generellt tror han att det för de allra största internationella koncerner är så att förändringar i redovisningen är ett relativt litet problem. Han menar att dessa företag oftast har anställda inom koncernen som internt arbetar med dessa stora frågor och besitter kompetens för att förstå och kunna tillämpa dem. För denna typ av företag blir därmed förändringarna ingen stor fråga utan snarare en intressant fråga bland många andra. De som eventuellt råkar värst ut tror Johansson vara de medelstora och små koncerner som måste tillämpa de nya principer, eftersom de inte har en egen kompetens inom företaget utan den måste tas in externt via exempelvis konsultverksamhet.

4.2 INTERVJURESLTATEN – REDOVISNINGSSPECIALISTER

4.2.1 KPMG

KPMG är ett av världens ledande kunskapsföretag och är verksam över hela världen. Företaget har funnits i Sverige i 86 år och erbjuder tjänster inom revision, skatt och rådgivning. Kunder som anlitar KPMG har olika företagsformer och -typer. Dessa är bl.a. mindre och lokala företag, ideella organisationer och globala storföretag (KPMG, 2009).

4.2.1.1 Intervjuresultat – KPMG

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

På KPMG har vi intervjuat Fredrik Eriksson, som är redovisningsspecialist och jobbar med frågor gällande finansiella instrument dagligen. I genomsnitt ägnar Eriksson mellan 50-70 % av sin arbetstid åt denna typ av frågor. Vad gäller IAS 39 och behov för förändring menar Eriksson att IAS 39 utvecklades som en kompromisslösning som IASBs företrädare IASC gav ut 1998, där man slog ihop all befintlig normgivning som fanns i US GAAP. Problemet med IAS 39 anser han vara detaljerna som kan skapa svårigheter för vissa typer av företag. Generellt tycker han att IAS 39 inte har varit en bra standard ifrån början och att den inte heller har blivit bättre med tiden, varför respondenten tycker att den behövde ersättas.

Att IFRS 9 skall underlätta för företagen att förstå hur de skall redovisa sina finansiella instrument har Eriksson förtroende för, framför allt för att standarden är kortare än IAS 39 och för att den har en lättare uppdelning i två kategorier. Dessutom tycker han att delen som behandlar klassificering och värdering av finansiella instrument är klart enklare i den nya standarden, eftersom den indelningen som finns i IAS 39 (innehas för handel, hålls till förfall, låne-/kundfordringar, kan säljas) är ”skrotad”. Dock tror han att i och med att ingen i Sverige har tillämpat IFRS 9, är det svårt att uttala sig exakt om detta. För börjar men rota i saker och tolka standarden i olika situationer, då är det inte lika självklart att IFRS 9 är mycket enklare.

IFRS 9 har färre kategorier och även valmöjligheten vad gäller klassificering och värdering minskar enligt Eriksson. Vidare menar han att IASB har avskalat IAS 39 och tagit bort kategorierna *finansiella tillgångar som hålls till förfall, lånefordringar och kundfordringar* och *finansiella tillgångar som kan säljas*. Denna utveckling anser han vara syftet med den nya standarden.

Avsikten med innehavet av finansiella instrument styr huruvida innehavet skall klassificeras som finansiell tillgång värderad till verkligt värde eller finansiell tillgång värderad till upplupet anskaffningsvärde, i enlighet med IFRS 9. Valmöjligheten här anser Eriksson inte vara så stor. Han tror att det kommer att finnas en lång rad praktiska tolkningsproblem, när företag börjar implementera IFRS 9, vilket kommer att leda till att IASB eller IFRIC gör en rad uttalanden i syfte att förtydliga standarden. Både på övergripande plan och på principiellt plan tror han att användarna kommer att förstå IFRS 9 bättre än IAS 39. När man däremot kommer in i specifika instrument, tror han att användaren kommer att behöva mer vägledning

för att det skall fungera. Problemen med indelningen i de olika kategorierna tror Eriksson är större i de globala banker än i ett industriföretag, som inte har några speciellt komplicerade instrument.

IFRS 9 – Synen på förändringarna i IAS 39

Den huvudsakliga förenklingen i IFRS 9 ligger enligt Fredrik Eriksson i att det finns färre kategorier. På företagsnivå tror han vidare att IFRS 9 innebär en förenkling på många sätt. För de som läser de finansiella rapporterna kommer det att vara enklare att följa informationen, eftersom det finns färre kategorier att hålla reda på. Tydligast är förändringen för bankerna, vars balansräkning nästan enbart består av finansiella instrument, varför IFRS 9 kommer att påverka banker på ett helt annat sätt än exempelvis industriföretag.

IFRS 9 förväntas ha konsekvenser på de icke finansiella företagen också, men inte i lika stor dimension eftersom dessa företag gör någonting annat också och deras verksamhet är primärt icke finansiell. När det gäller de andra områden i IFRS 9, nedskrivning och säkringsredovisning, tror Eriksson att även icke finansiella företag kommer att påverkas mer av dessa förändringar eftersom rutinerna gällande dessa områden är väldigt omständiga i IAS 39.

Att värdering till verkligt värde är den metod som förespråkas av IASB i IFRS 9 anser Eriksson är det som redan förespråkades i grunden i IAS 39. Trots detta, kan företag värdera till antingen verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde i enlighet med IFRS 9. Enligt Fredrik Eriksson är verkligt värde det enda relevanta värdet för vissa instrument (derivat, aktier), om det går att fastställa det på ett tillförlitligt sätt. Vidare menar han att en användare som exempelvis investerar i aktier är mer intresserad av aktiernas verkliga värde än det värde man har köpt dem för. I flera fall kanske dessa aktier köptes för ett par år sedan.

Rimligheten av värdering till verkligt värde anser Eriksson att man kan ifrågasätta, exempelvis när det gäller värdering av konvertibla skuldebrev där det verkliga värdet kan säga väldigt lite. På vissa områden tycker han att det finns en viss logik att värdera till verkligt värde, till exempel när det gäller derivat, medan detta värde kan ge en konstig bild av det man håller på med på andra områden. Vidare påpekar han svårigheten med att fastställa ett verkligt värde vid avsaknaden av en fungerande marknad men i stort tycker han att indelningen i upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde, som IASB har gjort i IFRS 9, är logisk. I individuella fall kommer det med stor säkerhet att dyka upp problem, men i stort finns det en förutsättning för företag att få till en hyfsat bra redovisning av finansiella instrument med den uppdelningen.

Slutligen anser Eriksson att de största fördelarna med IFRS 9 är just att det är färre kategorier och enklare indelning, som kommer att underlätta för användarna att begripa företagets redovisning av finansiella instrument. Men även att de extremt komplicerade reglerna kring omklassificering i IAS 39 är borta i och med införandet av IFRS 9, menar Fredrik Eriksson kommer resultera i en förenkling på förståelsenivå.

Nackdelarna med IFRS 9 är att man har avskaffad undantaget om onoterade aktier, som fanns i IAS 39 och som tillät värdering av dessa aktier till verkligt värde, om man kunde uppskatta värdet på ett tillförlitligt sätt. Ytterligare en nackdel är, att man har delat upp IFRS 9 i olika faser vilket gör att det är svårt att få ett helhetsgrepp och en bra överblick. Slutligen anser Eriksson det faktum att IFRS 9 inte blivit antagen av EU än vara ännu en nackdel eftersom osäkerheten kring huruvida den blir antagen som den är eller inte är stor.

4.2.2 PricewaterhouseCoopers

Öhrlings PricewaterhouseCoopers tillkom 1999 genom en fusion mellan Öhrlings Coopers & Lybrand och Price Waterhouse. Fusionen ledde till bildandet av ett revisions- och rådgivningsföretag som omedelbart blev marknadsledande i Sverige inom sina verksamhetsområden, vilka är revision, riskhantering, redovisning, skatterådgivning, corporate finance och annan revisionsnära rådgivning (PWC a, 2009). Företaget ägs av 242 i företaget verksamma partners, som ansvarar för verksamheten inom ramen för ett starkt sammanhållet enbyråkoncept. Partnerstämman är företagets högsta beslutande organ (PWC b, 2009).

4.2.2.1 Intervjureslutat – PricewaterhouseCoopers

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

Vår intervju med PWC genomförde vi med Anna Hesselman, som är auktoriserad revisor och partner på PWC och arbetar inom *Financial Services*, dvs. revision utav finansiella bolag. I genomsnitt utgörs 25 % av hennes arbetstid av frågor gällande finansiella instrument men betydligt mer tid ägnas åt dessa frågor under årsbokslutstider. Hesselman har läst standarden *IFRS 9 – Klassificering och värdering* och är välinsatt i den, eftersom hon även har hållit i seminarier och presentationer om IFRS 9.

Frågan om huruvida IAS 39 behövde ersättas med en ny standard anser Hesselman stämma till en viss del. Hon tycker att det behövdes en ersättning ur den synpunkten att det blir enklare att redovisa finansiella instrument. Vidare menar hon att det finns anledning att tycka att IAS 39 är för komplicerad och tillägger även att IFRS 7, upplysningskraven på finansiella instrument, har en viss påverkan på den uppfattade komplexiteten av standarden. Enligt henne medverkar IFRS 7, som innebär mycket arbete och tolkningsfrågor, i åtminstone lika hög grad som IAS 39 till att standarden anses vara svår.

När det gäller föreställningsramens krav på förståelse, relevans, tillförlitlighet samt jämförbarhet, anser sig Hesselman inte ha någon anledning att ha en annan uppfattning än att IFRS 9 uppfyller dessa krav. Vidare säger hon att EU inte vill tillåta tillämpning av IFRS 2009 eftersom man tycker att det är viktigt att få en mer komplett version av IFRS 9 som även inkluderar säkringsredovisnings- och nedskrivningsdelen. Eftersom dessa delar inte kommer förrän under våren 2010 vill alltså EU inte sanktionera tillämpningen av *IFRS 9 – Klassificering och värdering* under 2009.

IFRS 9 – Synen på förändringarna i IAS 39

Anna Hesselman menar att när man har levt med IAS 39 ett tag, är det svårt att veta huruvida IFRS 9 innebär en förenkling. Skulle man ställa standarderna bredvid varandra och inte ha någon kunskap om dessa, borde IFRS 9 rimligen förenkla i och med man i den har tagit bort de fyra olika kategorierna för klassificeringen av finansiella instrument. Angående värderingsprincipen, verkligt värde och upplupet anskaffningsvärde, menar hon att det inte finns några förändringar eftersom det har funnits samma princip redan i IAS 39. Det problematiska med IAS 39 är enligt henne att man tillåter fyra olika kategorier och att åtminstone kategorin *hålls till förfall* inte har används eftersom reglerna för omklassificering är ”straffande”. På detta sätt anser hon IAS 39 vara krångligare och svårare att förstå distinktionen mellan de olika kategorierna och effekterna på balansräkningen och resultaträkningen.

Vidare tror hon att det kommer att bli tolkningsfrågor kring distinktionen mellan upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde för räntebärande tillgångar, men tror samtidigt att dessa tolkningsfrågor är mer begränsade i IFRS 9. Med tanke på att reglerna kring säkringsredovisning, nedskrivning och finansiella skulder inte har publicerats ännu, är det dock svårt att i dagsläget uttala sig om huruvida IFRS 9 resultera i en förenkling.

Hesselman tycker att den information som ges i IFRS 9 är tillräcklig för att företag skall kunna förstå hur de skall klassificera en finansiell tillgång men som hon sade tidigare kan det bli en diskussion kring tolkningsfrågorna. Kring sammansatta instrument, till exempel konvertibla skuldebrev, tror hon att det kommer att bli verkligt värde frågor. När det däremot gäller just klassificeringen tror hon att det kommer att utvecklas en viss praxis i företagen.

Att värdering till verkligt värde är den metod som IASB helst vill se att företagen skall tillämpa anser Hesselman vara en logisk princip vid värdering av just finansiella instrument. Eftersom det kan finnas väsentliga skillnader mellan ett instruments anskaffningsvärde och dess verkliga värde och detta framförallt då ett företag har haft instrumentet i lång tid eller om marknaden förändrats, finns det ett intresse för informationen kring instrumentets verkliga värde/marknadsvärde. Vidare anser hon att verkligt värde är betydligt mer upplysande än upplupet anskaffningsvärde för likvida instrument.

Anna Hesselman menar slutligen att det är för tidigt att uttala sig om fördelar och nackdelar med den nya standarden, IFRS 9. Till den delen IASB har skrivit om IFRS 9 tycker hon dock att man har åstadkommit en förenkling, vilket är en fördel. Nackdelarna anser hon vara att företagen i realiteten kommer att ha en övergångstid på tre år, där bolagen kan tillämpa både gamla och nya regler, varför hon har anledning att tro att jämförbarheten mellan olika bolag förväntas att minska radikalt. Sedan tror hon att IFRS 7 kommer att stöka till det när man börjar tillämpa IFRS 9 men tror dock att IASB kommer att skriva om upplysningarna i rask takt, så att de överensstämmer med IFRS 9.

Implementeringsfrågorna anser Hesselman vara den delen som kan komma att göra bilden svårlöst. Vidare ställer hon sig fundersam till att man ändrar IAS 39 efter bara fyra räkenskapsår, vilket väcker tankar om hur länge IFRS 9 förväntas att existera. Dessa

ändringar innebär stora implementeringskostnader för företagen och processen är lång, eftersom det är svårt för företagen och marknaden att lära sig och förstå denna typ av information. Risken med förändringar ser hon i att de kan leda till en förtroendekris för redovisningen och finansiella instrument.

4.2.4 Ernst & Young

1989 gick två företag samman och blev Ernst & Young. Detta nya företag utmärkte sig snabbt med en rask globalisering, utvecklandet av nya affärstekniker och en konstant affärsutveckling (Ernst & Young, 2009).

4.2.4.1 Intervjuresultat – Ernst & Young

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

På Ernst & Young intervjuade vi Pär Falkman, redovisningsspecialist, och Nina Bergman, auktoriserad revisor. Falkmans och Bergmans dagliga arbete består inte så mycket av frågor gällande finansiella instrument utan det går mer i vågor. Särskild under bokslutstider blir det mer, men det är fortfarande relativt liten procentsats sett på ett år, eftersom det på byrån finns en separat avdelning som jobbar med finansiella instrument. Eftersom kontoret i Göteborg inte jobbar mot bankkunder, finns teamen som är insatt i finansiella instrument i Stockholm. I Stockholm har Ernst & Young fler bank- och försäkringskunder. Istället för att de anställda i Göteborg skall lära sig reglerna kring finansiella instrument från grunden, använder de sig emellanåt av de inom företaget som redan kan detta område.

Både Falkman och Bergman har läst fas 1 i den nya standarden, IFRS 9. Bergman anser att det i IAS 39 var väldigt svårt att klassificera ett finansiellt instrument och menar att IAS 39 därmed behövde ersättas. Enligt Falkman finns dock alla gamla problem på klassificeringen kvar även i den nya standarden. Vidare menar han att IAS 39 har fått mycket kritik, som kan bero på att standarden är skrivit på ett speciellt sätt och har kortare stycken etc., vilket har lett till att byrån har många interna uttalanden på den. De anställda behöver nästan inte titta på originaltexten eftersom de kan gå till Ernst & Youngs eget ”batteri” av tolkningar internt.

Pär Falkman tycker att IAS 39 är framförallt svår för de vanliga bolagen, som är relativt dålig pålästa, för att det i vanliga fall är ganska få komplexa frågeställningar initialt om man ser till klassificering och värdering som dessa bolag stöter på. Vidare menar han att bolagen ofta vill något med sin redovisning, som de inte kan hitta i standarden vilket leder till ett stort grundläggande problem i redovisningen, där förmodligen svaret i standarden ofta är ganska enkelt, men frågan är om det är detta svar bolagen letar efter. Som exempel för detta nämner han fransmännen, som vägrar att acceptera totalresultatet. Enligt Falkman vill de ha kvar någonting som innebär att de kan boka i eget kapital istället. Samtidigt vill många inte skriva ner finansiella instrument över resultaträkningen utan de vill skriva ner instrumenten som en del av totalresultatet i fortsättningen, så att alla värdeförändringar på den typen av instrument

parkeras där för alltid. Syftet med detta nämner Falkman är ytterst att bolagen vill sluka i sig uppgångarna men inte hantera några nedgångar.

IFRS 9 – Synen på förändringarna i IAS 39

Problemen med standarden IAS 39 tror Falkman vidare inte ligger så mycket i hur själva standarden är formulerat och utformat utan snarare i vilken tro företagen har i vad redovisningen skall lösa. I IFRS 9 har komplexiteten minskat vilket leder till att man förstår standarden bättre, jämfört med IAS 39 och utifrån jämförbarhetsprincipen tycker Falkman att två kategorier är bättre än fyra kategorier, eftersom det är lättare att dra en gräns mellan två kategorier än att dra en gräns mellan fyra kategorier.

En ytterligare åsikt är att kategorin *finansiella tillgångar som hålls till förfall* är en spännande diskussionspunkt, eftersom man för att kunna ha den upplupna anskaffningsvärdekategorin aldrig får sälja av en tillgång vars verkliga värde har gått upp som en del av affärsmodellen. Gränsdragningen i denna kategori upplevs som känslig, eftersom ett företag riskerar att diskvalificera sig, så att det inte längre får vara i denna kategori för en hel grupp av tillgångar om det inte håller tillgången för dess kontraktuella kassaflöden. Om affärsmodellen däremot är konstruerat så att om värdet på tillgångarna går upp så mycket att det är svårt att säga nej och företaget därför säljer tillgångarna, är det ok. Med detta ställningstagande vill Falkman belysa att alla de redovisningsmässigt grundläggande problemen med IAS 39 är kvar i IFRS 9 förutom när det gäller kategorin *finansiella tillgångar som kan säljas*, eftersom den togs bort.

När det gäller informationsgivning i IFRS 9 kring hur ett företag skall klassificera sina tillgångar, tror respondenterna att den information som ges i standarden är tillräcklig för att företag skall kunna förstå hur de skall klassificera en finansiell tillgång. Vidare menar Falkman att upplupet anskaffningsvärde kategorin är väldigt beroende utav företagets affärsmodell, dvs. hur företaget styrs och leds och tjänar pengar på. Affärsmodellen är viktig i och med den ger effekter på finansiella instrument. För att komma ifrån denna kategori krävs det att ett företag ändrar sin affärsmodell vilket inte görs så enkelt och oftast är svarare än vad man tror.

Angående verkligt värde värdering, som förespråkas i IFRS 9, anser Pär Falkman att verkligt värde redovisning är farlig, om man inte får mer upplysningar om hur detta värde har kommit till. Samtidigt tycker han att det inte är relevant att ge hur mycket upplysningar som helst gällande verkligt värde i redovisningen för att ingen vill läsa detta och för att det dessutom är svårt att verifiera denna information. Verkligt värde anser Falkman vara tillämplig för finans- och fastighetsbranschen men ifrågasätter dess användbarhet i industrin, där respektive industriföretags framtid har väldigt lite att göra med dess innehav av finansiella instrument och handeln med dessa. Vidare menar han att det möjligtvis på kort sikt är intressant för ett industriföretag att inneha finansiella instrument.

Enligt Falkman och Bergman är den största fördelen med IFRS 9 att den är lättare skriven och lättare att ta till sig än IAS 39. Vidare tycker han att det är väldigt bra med en kortare standard

istället för en lång implementeringsguide, som man fick med IAS 39 som var flera hundra sidor lång.

När det gäller nackdelar ser respondenterna inga i dagsläget. Falkman har en synpunkt som han inte uttrycker som nackdel utan mer som ett behov. Detta är att han efterfrågar flera enkla exempel i standarden istället för det mest komplexa som IASB går in på. Hans förslag på exempel är standardiserade, jätteenkla exempel på de absolut vanligaste frågorna, vilket han inte tror skulle skada.

5. ANALYS

Avsikten med detta kapitel är att förklara resultaten från teoriavsnittet och den empiriska studien. Detta gör vi efter de frågor som vi ställt till företagen i den empiriska delen. Vidare kommer vi att sammanlänka dessa till studiens syfte.

5.1 KUNSKAPER OM STANDARDERNA IAS 39 OCH IFRS 9

Samtliga respondenter på de företag och revisionsbyråer som vi har intervjuat arbetar dagligen med frågor gällande finansiella instrument och har alla läst standarden *IFRS 9 – Klassificering och värdering*. Respondenterna är eniga om att IAS 39 behövde ersättas med en ny standard. Ur företagets perspektiv ansågs det vara svårt att följa IAS 39 vilket ledde till att IASB inte mötte något större motstånd vid arbetet med FAS 1 av IFRS 9.

IAS 39 är en gammal standard som bygger på US GAAP vilket har bidragit till att standarden har varit omdiskuterad ända sedan den publicerades. Det nuvarande politiska klimatet, med påfrestningar som den globala finansiella krisen, har belyst att IAS 39 inte speglar företagets redovisning av finansiella instrument på ett rättvisande sätt. Reglerna i IAS 39 uppfattas inte som affärsmässiga utan som teoretiska av våra respondenter. Företagets synpunkt på att finansiella instrument är en ”färskvara” är en ytterligare faktor som tydliggör att förändring var berättigat inom detta område.

IASB är övertygade om att IFRS 9 kommer att tillhandahålla mer specifik och användbar information samt förenkla det som varit komplext med IAS 39. En grupp som kommer att uppleva en större förenkling i och med införandet av *IFRS 9 – Klassificering och värdering* är, enligt respondenterna, analytiker och de som tolkar informationen i de finansiella rapporterna. Dessutom kommer det, enligt respondenten på KPMG, att vara enklare för de som läser finansiella rapporter att följa informationen, eftersom det finns färre kategorier att hålla reda på. Respondenten på SKF menar till och med att förenklingen för denna grupp kommer att upplevas som större än hos ett industriföretag.

Problemet med IAS 39 anser respondenterna vara alla de detaljer som standarden innehåller, vilka skapar svårigheter för vissa typer av företag att förstå hur de ska redovisa sina finansiella instrument. Respondenten på PWC menar att det finns anledning att tycka att IAS 39 är för komplicerad vilket delvis beror på *IFRS 7 – Upplyningskrav finansiella instrument*. IFRS 7 innebär enligt respondenten mycket arbete och tolkningsfrågor vilket, åtminstone i lika hög grad som IAS 39, bidrar till att redovisning av finansiella instrument anses vara svårt. Flera forskare anser att den nya standarden går emot föreställningsramens krav på förståelse, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. EFRAGs inledande bedömning är dock att den nya standarden uppfyller föreställningsramens krav. Respondenterna i denna studie har svårt att svara på om den nya standarden kommer att påverka föreställningsramens krav på förståelse, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet i redovisningen eftersom IFRS 9 inte har publicerats i sin helhet ännu. Samtliga respondenter menar att denna fråga går att besvara först när faserna kring nedskrivning och säkringsredovisning är publicerade.

5.2 FÖRETAGENS INNEHAV AV FINANSIELLA INSTRUMENT OCH DERAS KLASSIFICERING

Eftersom de företag som vi har intervjuat har andra produkter som utgör kärnverksamheten än finansiella instrument, tror de att *IFRS 9 – Klassificering och värdering* inte kommer att leda till några större förändringar i deras respektive redovisningen. AstraZeneca har finansiella instrument inom alla fyra kategorier av IAS 39. SKF och Ericsson har inga finansiella instrument som är klassificerade som *finansiella instrument som hålls till förfall* men ingen av de företag som vi har intervjuat förväntar sig att IFRS 9 kommer att leda till att de måste göra omklassificeringar i någon större utsträckning.

Det primära syftet med innehav av finansiella instrument för företagen vi har intervjuat i denna studie är att tjäna pengar på pengar vilket respondenten på AstraZeneca tydliggör. Respondenterna tror därför att påverkan av IFRS 9 på industriföretag är större gällande informationen som dessa företag är tvungna att upplysa om, vilket medför att upplysningskraven förväntas bli större i framtiden.

Klassificeringen av finansiella instrument i IAS 39 har fått utstå kritik under åren eftersom den anses vara för komplicerad. Kritiker har bland annat hävdade att svårigheterna kring värdering av finansiella instrument i IAS 39 uppkommer efter anskaffningstidpunkten då man avgör vilken kategori det specifika instrumentet tillhör. Respondenterna i denna studie framhäver att stora företag ofta har den interna kompetens som krävs för att kunna tolka och tillämpa nya standarder. Skillnaden för dessa företag blir därför sällan stora i fråga om förståelse när nya standarder införs.

Respondenten på AstraZeneca framhäver dock att mindre och medelstora företag kan få svårt att tillämpa de nya regelverken då de kan sakna intern kompetens inom området för finansiella instrument. KPMG tror även att det kommer att uppstå fler problem när företag börjar implementera IFRS 9, vilket kommer att leda till att IASB eller IFRIC måste göra uttalanden för att förtydliga standarden. Vår respondent på Ernst & Young efterlyser just därför enkla standardiserade exempel som skulle kunna underlätta för mindre och medelstora företag som inte har lika hög intern kompetens på området för redovisning av finansiella instrument.

5.3 FÖRETAGENS VÄRDERING AV FINANSIELLA INSTRUMENT

Användandet av verkligt värde inom redovisningen har ökat markant i de amerikanska standarderna och den ökande harmoniseringen mellan USA och Europa pekas ut som en orsak till denna utveckling. Flera kritiker menar att värdering till verkligt värde är riskabelt i tider av lågkonjunktur. Andra menar att värdering till verkligt värde främjar aktieägarnas behov och underlättar för jämförbarheten mellan företagen.

Ericsson har i dagsläget värderat samtliga sina finansiella instrument till verkligt värde medan SKF har värderat sina *låne- och kundfordringar* till upplupet anskaffningsvärde. Även AstraZeneca har instrument värderat till både verkligt värde och upplupet anskaffningsvärde.

Åsikterna från respondenterna skiljde sig åt gällande diskussionen om det ökande användandet av verkligt värde i redovisningen av finansiella instrument. Företagen ställde sig mer kritiska till användningen av verkligt värde än vad revisionsbyråerna gjorde och företagen önskar att IASB hade haft en mer nyanserad bild när de arbetade fram IFRS 9. Företagen menar att verkligt värde på finansiella instrument inte alltid visar den mest rättvisande bilden vilket har visat sig genom den ökande volatiliteten i resultaträkningar och balansräkningar under den finansiella krisen. Risken är att företagen tappar det långsiktiga perspektivet enligt respondenten på SKF.

Respondenten på AstraZeneca framhäver även att aktieinvestorer främst är intresserade av det framtida värdet i syfte att få avkastning på sitt investerade kapital. Därmed blir det verkliga värdet ett ögonblicksvärde som, mer eller mindre, blir ointressant för en investerare. Företagen ställer sig dock positiva till att ta upp kortsiktiga poster och även derivat till verkligt värde.

Revisionsbyråerna i vår studie är över lag mer positiva till användandet av verkligt värde vid värdering av finansiella instrument och respondenterna från PWC och KPMG anser att indelningen i upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde är rationell. Respondenten från Ernst & Young varnar dock för att värdering till verkligt värde kan vara farligt om det inte lämnas tillräckliga upplysningar om hur dessa värden har kommit till. Han ifrågasätter också användandet av verkligt värde inom industrin där den primära verksamheten inte kretsar kring finansiella instrument. Samtliga respondenter är dock eniga med flera forskare om att värdering av finansiella instrument till verkligt värde kan vara riskabelt under globala finansiella kriser.

5.4 FÖRETAGENS FÖRVÄNTNINGAR PÅ IFRS 9 SAMT SYNEN PÅ FÖRÄNDRINGARNA

Syftet med IFRS 9 är att i första hand förenkla för användaren av redovisningen. Vidare skall användbarheten av finansiella rapporter stärkas och harmoniseringen mellan europeisk och amerikansk redovisning främjas. Kritiker har dock ställt sig tveksamma till att IFRS 9 verkligen innebär en förenkling, och anser att investerare istället kommer att vilseledas av den nya standarden. Trots att alla respondenter anser att IAS 39 behövde förnyas ställer sig flera tveksamma till hur IASB har fört debatten kring IFRS 9. Kritiken handlar mest om att IASB har misslyckats med att föra en nyanserad debatt i sitt arbete kring framtagandet av IFRS 9, eftersom de från början hade en fast ståndpunkt i frågan gällande finansiella instrument. Även om respondenterna i denna studie är positiva till förändringarna av IAS 39, påpekas samtidigt att dessa förändringar kanske inte görs av rätt skäl. IASB borde alltså ha lyssnat på fler röster i sitt arbete kring framtagandet av den nya standarden för redovisning av finansiella instrument och diskuterat i nya banor enligt flera av våra respondenter.

Samtliga respondenter är överens om att komplexiteten inom redovisning av finansiella instrument kommer att minska i och med införandet av *IFRS 9 – Klassificering och värdering*. Respondenterna menar att det främst är den nya kategoriseringen som minskar komplexiteten i den nya standarden eftersom det numer finns två kategorier istället för fyra som i IAS 39. De

tillfrågade företagen menar vidare att informationen i IFRS 9 är tillräcklig för dem i syfte att klassificera en finansiell tillgång. Respondenten på Ernst & Young tillägger även att IFRS 9 är enklare skriven än sin föregångare och dessutom betydligt kortare. IAS 39 var skriven på ett svårt sätt med kortare stycken som gjorde att Ernst & Young fick skriva flera interna uttalanden om standarden. Vår respondent på Ericsson ansåg dock att IFRS 9 är lika komplicerat skriven som IAS 39. Han tror dock att IFRS 9 kommer att underlätta för revisionsbyråerna och för dem som skriver årsredovisningar.

Respondenterna anser att IFRS 9 skapar nya möjligheter för företag som t ex att öppna nya portföljer som ses som en långsiktig investering. Denna möjlighet gavs inte i IAS 39. Detta ser respondenterna som en stor fördel i IFRS 9 där IASB har utgått från företagen och deras avsikt med en investering. En allmän uppfattning om IFRS 9 är alltså att den utgår ifrån det enskilda företags syn på en investering. Ytterligare en fördel med *IFRS 9 – Klassificering och värdering*, anser företagen vara att standarden ger möjlighet för företagen att placera sin överskottslikviditet och på så sätt åstadkomma en alternativ hantering av denna. Detta anses vidare bidra till en ökad flexibilitet vid hantering av finansiella instrument.

Respondenten från PWC har dock ställt sig frågande till att IASB ändrar IAS 39 efter bara fyra räkenskapsår. Förändringar innebär implementeringskostnader för företag och det är svårt för företag utan expertis att förstå de nya regelverken. Förändringen kan vidare, menar PWC, leda till en förtroendekris för redovisning av finansiella instrument. IASB avsåg att fas 1 i IFRS 9 är avslutad och skulle implementeras till bokslutet 2009. EU har dock beslutat att skjuta upp antagandet av den första fasen av IFRS 9 till 2010. Vår respondent på KPMG belyser detta som ett problem eftersom det är svårt att få en helhetsbild av standarden när den publiceras i tre faser. Det är dessutom svårt för intressenter att veta om standarden kommer att bli publicerad som det är sagt eller inte. Detta beslut kan också leda till att företag ställer sig skeptiska till den nya standarden.

De företagen som vi har intervjuat har inte haft några åsikter kring att EU inte har antagit IFRS 9 ännu eller att IASB valt att publicera standarden i tre faser. I intervjuerna har det inte framkommit att det skulle kunna finnas misstro mot IFRS 9 och mot att EU inte har antagit standarden. Snarare verkar införandet av *IFRS 9 – Klassificering och värdering* välkommet av företagen i studien. Vidare menar företagen dock att de först kommer att implementera standarden när den är antagen.

Respondenten från AstraZeneca belyser att regelverket som ligger till grund för IAS 39 är för gammalt i grunden och därför behöver IAS 39 definitivt förnyas. Att företagen inte ser någon problematik med själva implementeringen av IFRS 9 kan möjligtvis bero på den tidigare diskussionen kring storleken på företagen. Företagen i denna studie är alla stora nog att ha specialister inom området för finansiella instrument. Dessutom utgör inte dessa företags innehav av finansiella instrument någon större andel av företagens totala tillgångar.

6. DISKUSSION OCH SLUTSATS

I detta kapitel kommer vi att dra en slutsats baserat på analysen i föregående kapitel.. Sedan kommer vi även att ge ett svar på studiens frågeställningar och avsluta kapitlet med förslag till fortsatta studier.

6.1 DISKUSSION AV STUDIENS FRÅGESTÄLLNINGAR

Genom vår studie har vi gjort iakttagelsen att respondenterna på alla företag anser att IAS 39 är en svår standard, som är mycket detaljerad och komplex. Trots denna uppfattning ställer sig framförallt respondenterna från revisionsbyråerna tveksamma till att IASB ändrar IAS 39 efter bara fyra räkenskapsår, vilket väcker tankar om hur länge IFRS 9 förväntas att existera. Med tanke på att denna typ av ändringar innebär stora implementeringskostnader för företagen och att processen är lång, eftersom det är svårt för företagen och marknaden att lära sig och förstå denna typ av information, kan det vara riskfyllt med förändringar eftersom de kan leda till en förtroendekris för redovisningen och för finansiella instrument.

Hursomhelst verkar just den synen som redovisningsspecialisterna framför inte skapa osäkerhet hos de företag som vi har intervjuat. Respondenten på AstraZeneca påpekar till och med att finansiella instrument är ett område som behöver förnyas regelbundet och ställer sig därmed positiv till förändringar inom redovisningen.

Frågorna, på vilka vi har baserat vår studie, presenterades i 1.2 och är följande:

- *Vad har företagen för förväntningar på IFRS 9 – Klassificering och Värdering?*
- *På vilket sätt innebär IFRS 9 – Klassificering och Värdering – en förenkling för företagen gällande förståelse av standarden?*

Vad har företagen för förväntningar på IFRS 9 – Klassificering och Värdering?

Vi uppfattar att företagens förväntningar på *IFRS 9 – Klassificering och värdering*, är att standarden kommer att underlätta för dem som skriver de finansiella rapporter att redovisa företagets innehav av finansiella instrument på ett riktigt sätt. Ingen av respondenterna tror dock att IFRS 9 kommer att leda till skillnader i redovisningen. Detta tror vi beror på att dessa företags innehav av finansiella instrument är förhållandevis små och kärnverksamheten inte är inom detta område. Förändringarna förväntas alltså inte resultera i några större redovisningsskillnader för dessa företag. Däremot tror vi att större förändringar kommer att upplevas av företagen när de delar av IFRS 9 som handlar om finansiella skulder samt säkringsredovisning och nedskrivning av finansiella instrument publiceras.

Kategoriseringen som stödjer värderingen är lättare att förstå i IFRS 9 jämfört med IAS 39 och därför kommer den nya standarden att underlätta redovisningen av finansiella instrument.

Det upplevs som positivt att IFRS 9 är kortare än IAS 39 och att den har en lättare uppdelning i två kategorier. Dessutom verkar delen som behandlar klassificering och värdering av finansiella instrument vara klart enklare i den nya standarden, eftersom den indelningen som finns i IAS 39 är borta och valmöjligheterna gällande klassificering och värdering minskar i IFRS 9. Indelningen i upplupet anskaffningsvärde och verkligt värde, som IASB har gjort i IFRS 9, är logisk och företagen förväntar sig att få till en hyfsat bra redovisning av finansiella instrument med den uppdelningen även om företagen tydligt framhäver nackdelar med värdering till verkligt värde.

Sammanfattningsvis har de företag som vi har intervjuat förväntningar om att IFRS 9 kommer att spegla deras verksamhet på ett mer rättvisande sätt jämfört med IAS 39, eftersom den utgår ifrån företagets syfte med ett innehav av finansiella instrument. Vidare förväntar vi oss att IFRS 9 kommer att leda till att det blir enklare att redovisa finansiella instrument eftersom standarden har en annan uppdelning än den som presenteras i IAS 39.

På vilket sätt innebär IFRS 9 – Klassificering och Värdering – en förenkling för företagen gällande förståelse av standarden?

När det gäller förståelsen av standarden anser vi att det finns tillräckligt med information i IFRS 9 som hjälper företagen att förstå hur de skall redovisa sina finansiella instrument. Vidare anser vi att fördelen med IFRS 9 är att den utgår ifrån hur det enskilda företaget ser på en investering. Trots att företagen i denna studie inte kommer att påverkas i större grad av förändringarna i och med införandet av IFRS 9, verkar det ändå generellt bli enklare för företagen att redovisa sina finansiella instrument eftersom den nya standarden har färre kategorier och bygger i större utsträckning på vad företaget gör och inte på vad standardsättaren tycker. Både på övergripande plan och på principiellt plan tror vi att användarna kommer att förstå IFRS 9 bättre än IAS 39.

För en nybörjare kan det vara enklare att sätta sig i IFRS 9 än att sätta sig i IAS 39 och skulle man ställa standarderna bredvid varandra och inte ha någon kunskap om dessa initialt, borde IFRS 9 rimligen förenkla i och med man i den har tagit bort de fyra olika kategorierna för klassificeringen av finansiella instrument. För en erfaren person är dock skillnaderna inte så stora utan det kan snarare upplevas mer invecklat och jobbigt att byta standard på grund av de förändringar som sker, när man redan är insatt i ett system.

IFRS 9 anses ge tydlig vägledning och information om hur klassificering och värdering av finansiella instrument skall göras. Generellt verkar företagen i denna studie inneha tillräcklig intern kompetens inom området för finansiella instrument, därför leder förändringar inom redovisning till relativt lite problem vad gäller förståelse av standarder. En annan punkt som förväntas resultera i en förenkling på förståelsenivå är att även de extremt komplicerade reglerna kring omklassificering i IAS 39 är borta i och med införandet av IFRS 9.

Utifrån jämförbarhetsprincipen har vi kommit fram till att två kategorier är bättre än fyra kategorier (som i IAS 39), eftersom det är lättare att dra en gräns mellan två kategorier än att dra en gräns mellan fyra kategorier. En allmän uppfattning är att den största fördelen med

IFRS 9 är att den är lättare skriven och lättare att ta till sig än IAS 39. Vidare tror vi att en kortare standard blir mer positivt bemött av företagen än den långa vägvisare som man fick med IAS 39 och som var flera hundra sidor lång.

6.2 FÖRSLAG TILL FORTSATTA STUDIER

Denna undersökning behandlar en ny standard inom redovisningen vilket har gjort att det har uppkommit många nya frågor under genomförandet. Eftersom IFRS 9 inte har publicerats i sin helhet ännu så handlar dessa frågor främst om vad som händer när de efterföljande faserna av IFRS 9 publicerats.

Vidare är vår studie avgränsad till den första publiceringen av den nya standarden *IFRS 9 – Klassificering och värdering*. I november 2009 publicerade IASB ett utkast för fas 2, *Impairment*, och under det första kvartalet 2010 planerar de att publicera det första utkastet kring fas 3, *Hedge accounting*. Under vår studie har vi upptäckt att i synnerhet företagen varit mer oroliga för de nya reglerna kring nedskrivningar och säkringsredovisning än de varit för fas 1 om klassificering och värdering. De företag som vi intervjuat upplever att *IFRS 9 – Klassificering och värdering*, innebär en förenkling för deras verksamhet men att problem uppstår när IASB publicerar standarden i olika faser och vid olika tillfällen. Kompletterande vägledning kommer förmodligen att behövas och än är det svårt att se helheten i vad som ska bli de nya riktlinjerna för redovisning av finansiella instrument.

Ett förslag till fortsatt forskning är därför att undersöka hur företag upplever nedskrivning och säkringsredovisning när de har publicerats i IFRS 9. Denna studie kan då bygga vidare på vad vi undersökt om företagen upplever en förenkling av redovisningen kring finansiella instrument i och med dessa publiceringar. Än mer intressant vore det kanske att undersöka hur finansinstitut, som bygger sin verksamhet kring finansiella instrument, upplever publiceringen av den fullständiga IFRS 9.

Eftersom vår studie var en bred empirisk studie där vi undersökte åsikter från olika företag och experter så vore det intressant att mer djupgående undersöka ett utvalt företag. Ett förslag är då att följa detta företag och följa de anpassningar, omklassificeringar och omvärderingar som företaget måste göra i och med publiceringen av den nya standarden. Studien kan då byggas kring de problem som uppkommer för företaget i och med implementeringen och förändringarna som måste ske. Studien kan även undersöka om företaget upplever att t ex jämförbarheten mellan företag och över tid blivit drabbad i och med de förändringar som gjorts.

IASB blev pressade av EU, G20 m.fl. att under kort tid ta fram en ny standard som reglerar finansiella instrument, vilket var en konsekvens av den pågående globala finanskrisen. Vi tycker därför att det även vore intressant att undersöka hur en global ekonomisk kris kan påverka normgivarna inom redovisning över världen. Hur kan en ekonomisk kris leda till att en normgivare blir tvungen att utveckla eller ta fram nya standarder. Ett förslag kan då vara att exempelvis undersöka det politiska klimatet som rått inom Europa under den finansiella krisen och de förändringar som EU, G20 och andra organisationer har pressat IASB att göra. Studien får sedan undersöka vilka åtgärder som IASB har pressats att vidta för att tillgodose olika intressenter.

7. REFERENSLISTA

LITTERATUR

- Andersen, I. (1998). *Den uppenbara verkligheten – val av samhällsvetenskaplig metod*. Lund: Studentlitteratur.
- Artsberg, K (2003). *Redovisningsteori – policy och praxis*. Trelleborg: Liber Ekonomi
- Jacobsen, J. K. (1993). *Intervju - Konsten att lyssna och fråga*. Lund: Studentlitteratur
- Lundahl, U. & Skärvad, P.H. (1999). *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.
- Eriksson, L. T. & Wiedersheim-Paul, F. (2006). *Att utreda forska och rapportera*. Malmö: Lieber AB
- Marton, J., Falkman, P., Lumsden, M., Pettersson, A-K., Rimmel, G. (2008). *IFRS - i teori och praktik*. Sundbyberg: Bonnier Utbildning.

ARTIKLER

- Balans, Noteringar (2009). *EU lägger snabbbehandlade IFRS på is*. Balans, nr. 12.
- Barlev, B. & Haddad, J. R. (2003). *Fair Value Accounting And The Management Of The Firm*. Critical Perspectives on Accounting, vol. 14, issue 4, p383-415.
- Gillard, G. & Ram Khatri, G. (2009). *IAS 39 Good Riddance? IASB's Project to Replace the Financial Instruments Standard*. Accountancy Ireland, vol. 41, issue 5, p28-30.
- Halling, P. (2009). *I globaliseringens tjänst*. Balans, nr 8-9.
- Hernández Hernández, F. G. (2004). *Another step towards full fair value accounting for financial instruments*. Accounting Forum, Vol. 28, issue 2, p167-179
- Hesselman, A. & Malmqvist, P. (2009). *Finanskrisens effekter för redovisningsreglerna*. PriceWaterhouseCoopers Sverige AB.
- International Accounting Standards Committee Foundation (2009). *Snapshot: Financial Instruments: Amortized Cost and Impairment*.
- Laux, C. & Leuz, C. (2009) *The crisis of fair-value accounting: Making sense of the recent debate*. Accounting, Organizations & Society, vol 34, issue 6/7, p826-834.
- Norberg, C. (2009). *Hur skulle utvecklingen av redovisningen av finansiella instrument kunna nyttiggöras vid beskattningen?* Skattenytt 2009

Samuel, L. (2009) *The fair value debate: It'll run and run. Has the IASB been putting the interests of politicians and big business before investor's interests?* Accountancy Magazine, vol 144, issue 1392, p60-61.

Torgander, A. (2009). *Beslutade respektive förslagna nya regler för finansiella instrument.* Financial Reporting News, nr. 3. KPMG.

ÅRSREDOVISNINGAR

AstraZeneca, *Årsredovisning med information från form 20-F*, 2008

Ericsson Årsredovisning, *Gränslös kommunikation – Vår drivkraft för tillväxt*, 2008

SKF – *Årsredovisning, inkluderande hållbarhetsrapport*, 2008

ELEKTRONISKA KÄLLOR

www.astrazeneca.se

http://www.astrazeneca.se/om_oss/16155?itemId=3119121&nav=yes (2009-12-04)

www.deloitte.com

http://www.deloitte.com/view/sv_SE/se/om-oss/index.htm (2009-12-05)

<http://www.iasplus.com/standard/ifrs09.htm> (2009-12-16)

www.ericsson.com

<http://www.ericsson.com/ericsson/corpinfo/index.shtml> (2009-12-04)

www.ey.com

<http://www.ey.com/SE/sv/About-us/Our-history> (2009-12-05)

www.iasb.org

- a) <http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/F9EC8205-E883-4A53-9972-AD95BD28E0B5/0/WhoWeAre13July2009.pdf> (2009-11-06)
- b) <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Financial+Instruments+A+Replacement+of+IAS+39+Financial+Instruments+Recognitio/Financial+Instruments+Replacement+of+IAS+39.htm#ias> (2009-11-06)
- c) <http://www.iasb.org/News/Press+Releases/Chairman+of+the+IASB+provides+update+to+ECOFIN+on+reform+of+IAS+39.htm> (2009-12-08)

- d) <http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Fair+Value+Measurement/Fair+Value+Measurement.htm> (2009-11-25)

www.kpmg.se

<http://www.kpmg.se/pages/100010.html> (2009-12-03)

www.pwc.com

- a) <http://www.pwc.com/se/sv/om-oss/historik.jhtml> (2009-12-05)
b) <http://www.pwc.com/se/sv/om-oss/koncernledning.jhtml> (2009-12-05)

www.skf.com

http://www.skf.com/portal/skf_se/home/omskf?contentId=056869&lang=sv (2009-12-04)

www.thebanker.com

http://www.thebanker.com/news/fullstory.php/aid/6122/FairValue_accounting_rules_not_fair.html (2009-11-17)

OFFENTLIGT TRYCK

Regeringens proposition 2004/05:24 *Internationell redovisning i svenska företag*

REDOVISNINGSTANDARDER

IAS 32 Finansiella instrument: Klassificering

IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering

IFRS 1 Första gången IFRS tillämpas

IFRS 9 Financial Instruments ("near final draft")

8. BILAGOR

8.1 Bilaga 1 – Projekt att Ersätta IAS 39

Project part	Exposure draft	Finalisation
1. Classification and measurement	July 2009	For financial assets, November 2009 to permit use for 2009 year-end financial statements. For financial liabilities, during 2010. No mandatory application before 2013.
2. Impairment	November 2009	In 2010. No mandatory application before 2013 or later.
3. Hedge accounting	December 2009	In 2010

FIGUR 1: DE TRE OLIKA FASER AV PROJEKTET SOM KOMMER ATT ERSÄTTA IAS 39

Källa: IASB

8.2 Bilaga 2 – Intervjufrågor Företag

1. Namn, befattning, organisation

Kunskaper om standarderna IAS 39 samt IFRS 9

2. Hur mycket av ert dagliga arbete utgör frågor gällande finansiella instrument?
3. Har ni läst den nya standarden IFRS 9 – Klassificering och värdering?
4. Om inte, vilken information har ni tagit del av?
5. Anser ni att IAS 39 behövde ersättas med en ny standard?
6. EFRAGs inledande bedömning av IFRS 9 är att standarden uppfyller föreställningsramens kraven på förståelse, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. Hur väl överrensstämmer detta påstående med er bild av IFRS 9?
7. Om inte, varför?

Företagets innehav av finansiella instrument och deras klassificering

8. Vilka finansiella instrument har ni?
9. Hur är dessa klassificerade i dagsläget (a) Finansiella tillgångar som innehas för handel, b) Investeringar som hålls till förfall, c) Lånefordringar och kundfordringar, d) Finansiella tillgångar som kan säljas)?
10. Vad är bakgrunden till att ni har valt att klassificera era finansiella instrument på det sättet?

11. Kommer ni att behöva göra några omklassificeringar av era finansiella tillgångar, när ni börjar tillämpar IFRS 9?

Företagets värdering av finansiella instrument

12. Hur har ni valt att värdera era finansiella instrument (verkligt värde/upplupet anskaffningsvärde)?
13. Vilka faktorer spelade in vid val av värderingsmetod?
14. Hur tror ni förändringarna (IFRS 9) kommer att påverka er redovisning av dessa instrument?

Företagets förväntningar på IFRS 9 samt synen på förändringarna

15. Syftet till förändringen av IAS 39 är enligt IASB att den nya standarden skall underlätta för användaren att förstå reglerna gällande klassificering och värdering. Tycker ni att det är enklare att förstå standarden IFRS 9 jämfört med IAS 39?
16. I IFRS 9 finns det två kategorier för klassificering av finansiella tillgångar, verkligt värde och upplupet anskaffningsvärde. Företagen får sedan välja hur de vill klassificera tillgången i sin balansräkning. Är denna information tillräcklig för att ni skall kunna förstå hur ni skall klassificera en finansiell tillgång?
17. På vilket sätt tror ni att IFRS 9 innebär en förenkling gällande klassificering och värdering av finansiella instrument?
18. Om ni inte tror att det blir enklare med IFRS 9, varför?
19. Vad tycker ni om att värdering till verkligt värde (fair value) är den metod som förespråkas i IFRS 9?
20. Varför tror ni att värdering till verkligt värde anses ge den mest rättvisande bilden av en finansiell tillgång?
21. Vad är de största fördelarna med IFRS 9 – Klassificering och värdering, för er som företag?
22. Vilka är de största nackdelarna för implementeringen av IFRS 9 – Klassificering och värdering, för er som företag?

8.3 Bilaga 3 – Intervjufrågor Redovisningsspecialister

1. Namn, befattning, organisation

Kunskaper om standarderna IAS 39 och IFRS 9

2. Hur mycket av ert dagliga arbete utgör frågor gällande finansiella instrument?
3. Har ni läst den nya standarden IFRS 9 – Klassificering och värdering?
4. Om inte, vilken information har ni tagit del av?
5. Anser ni att IAS 39 behövde ersättas med en ny standard?

6. EFRAGs inledande bedömning av IFRS 9 är att standarden uppfyller föreställningsramens krav på förståelse, relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet. Hur väl överrensstämmer detta påstående med er bild av IFRS 9?
7. Om inte, varför?

Finansiella instrument och deras redovisning

8. Syftet till förändringen av IAS 39 är enligt IASB att den nya standarden skall underlätta för användaren att förstå reglerna gällande klassificering och värdering. Tycker ni att det är enklare att förstå standarden IFRS 9 jämfört med IAS 39?
9. I IFRS 9 finns det två kategorier för klassificering av finansiella tillgångar, verkligt värde och upplupet anskaffningsvärde. Företagen får sedan välja hur de vill klassificera tillgången i sin balansräkning. Tror ni att denna information är tillräcklig för att företag skall kunna förstå hur de skall klassificera en finansiell tillgång?

Förväntningar på IFRS 9 samt synen på förändringarna

10. På vilket sätt tror ni att IFRS 9 innebär en förenkling gällande klassificering och värdering av finansiella instrument?
11. Om ni inte tror att det blir enklare med IFRS 9, varför?
12. Vad tycker ni om att värdering till verkligt värde (fair value) är den metod som förespråkas i IFRS 9?
13. Varför tror ni att värdering till verkligt värde anses ge den mest rättvisande bilden av en finansiell tillgång?
14. Vad är de största fördelarna med IFRS 9 – Klassificering och värdering?
15. Vilka är de största nackdelarna med IFRS 9 – Klassificering och värdering?